

GAZDASÁGI LAPOK

48. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1916. November 26.

ZSÁK
ÉS PONYVA

ÚJ ÉS EGYSZER HASZ-
NÁLT ELADÁS ÉS
KÖLCSÖNZÉS.

V. kerület, Káimán-utca 14. szám.

SCHLESINGER
ÉS TÁRSA
BUDAPEST

Megbízható

Dughagyma
Hagymamag
Paprika

kapható:
RE.TZER LIPÓT ÉS
TÁRSA üzénél SZEGED.

Ajánlunk azonnali szállításra a legjutányosabb naplárak mellett:

**Gép-, henger- és autó-
olajat, gépsziradékot,
kocsikenőcsöt**

és mindenféle gazdasági gépekhez szükséges kenőolajakat
szavatolt jó minőségben.

Veszünk mindennemű olajos, petróleumos, szirupos hordókat.

WEISZ LIPÓT ÉS TÁRSA

disznózsír, szalonna- és olajnagykereskedők
Budapest, IX., Hentes-utca 17. Interurban: József 14—50.
Sürgőnyozim: WEISSEFETT Budapest.

HIRDETÉSEK felvétetnek a kiadóhivatalban:
Budapest, VIII., József-utca 15.

Árlejtési hirdetés.

A »Baranyabáni Tejszövetkezet« az 1917. évi vaj- és túró ter-
mékeit árlejtési uton kiadja. A szövetkezet igazgatósága felhívja az
árlejtésben résztvevőket, hogy ajánlataikat levélben legkésőbb

december hó 14-éig

nyujtsák be, annál is inkább, mert a későbbben érkezők figyelmen ki-
vül hagyatnak. Az igazgatóság megjegyzi, hogy a vállalkozó köteles a
szükséges ládákat, papirozt és spárgát a szövetkezet rendelkezésére
boesájtani. A vajat postán szállítjuk és a postaköltségeket szintén a
vállalkozó viseli. Nehogy későbbben nézeteltérések származzanak,
azért a szerződés más főbb pontjait megkeresésre készséggel tudat-
juk az árlejtőkkel. Továbbá, ha a vaj ára emelkedik, úgy a vállalkozó-
nak azonnal többet, viszont áresésnél kevesebbet kell fizetnie. Az
igazgatóság fenntartja magának azt a jogot, hogy december 17-én
az árlejtők között szabadon döntsön. Pénzbeli biztosítékot a vállal-
kozó a szerződés megkötése után 4000 koronát (azaz négyezer koro-
nát) tartozik a szövetkezeti pénztárba befizetni

Az igazgatóság.

Báró GERLICZY FÉLIX deszkj
uradalmában

28 drb. vöröstarka számfeletti és
mustra tehén (560 kg. átlagsúlyban)

1 „ vöröstarka mustra bika

5 „ „ „ ökor

7 „ magyar mustra ökor eladó.

Ugyanott 150 drb. átvészelt falká-
ból származó 7 hónapos $\frac{2}{3}$ részben
ártány, $\frac{1}{3}$ részben kocza mangalicza
süldő sertés 65 kg. átlagsúlyban szin-
tén eladó.

Jószágigazgatóság

Deszk.

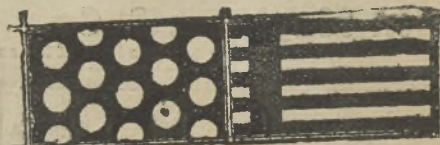
STAHEL és LENNER

trieur- és lemezlyukasztó-gyár

BUDAPEST, VI., Angyalföld, Országbiró-utca 44—46. sz.

Ajánljuk **TRIEURJEINKET** és **OSZTÁLYOZÓ
GÉPEINKET** gabona és hüvelyesek tisztítá-
sára és osztályozására.

TÖREKROSTÁK és min-
denfajta **LEMEZROSTA**
gőzcséplőgépek számára.

Eladás
ÉS
KÖLCSÖNZÉS

ZSÁK, PONYVA és ZSINEGÁRUK

SCHILLINGER MIKSA
BUDAPEST, V., Rudolf-rakpart 7.
(Az országház mellett.)
Telefon: 45—26. 142—75 Alapítotott 1878.

A kihirdetések ára: minden szó 10 fillér a vastagabb betűvel írt szavak 20 fillér. a legkisebb hirdetés 1 K 60. Csak oly levelek továbbíthatók, melyek a szükséges póstabélyeggel ellátva kitérnek be. □ □ □

KIS HIRDETŐ

Csak olyan levelekre válaszolunk, melyekhez válaszbélyeg v. levelezőlap van mellékelve ::

Munkás- és fogoly NAGEL ADOLF

szalmazsák, fekvánkös, lepedő, pokrócz Budapest, V., Arany János-u. 10.

Telefon: 35-92, 80-82, 104-10.

Távirat: NAGELA.

A 34 év óta fennálló FISCHER J. CZÉG

ZSÁK- és PONYVA-

gyára, Budapest, V., Nádor-utca 31-33.

egyike az ország legmegbízhatóbb beszerzési forrásainak.

szalmazsák, fejpárna, pokrócz ponyvakölcsonzás.

RATTO

phosphor-pasta

patkányok

teljes kipusztítására szavatosság mellett üvegekben 1, 2, és 4 korona.

DETSINYI FRIGYES BUDAPEST,

V., Vilmos-császár-ut 6. sz.

Járgány 8 löerejű, könnyű járású Clayton-féle hangalakú jó karban, uri nyereg felszerelve, jó karban eladó. Veszek ruganyos kordélyt, tengeriszártpöt, mezőgazdasági Lexikont. Zakariás Bela, Magyarbányategyes, Csanád megye.

Megjelent!

a Köztelek Olcsó Könyvtára VII-ik évfolyamának 1-2. száma, a zöldségváros miatt nagyon aktuális :: ::

Bolgár-kertészet.

Írta: Végh Kálmán Mátyás.

Ára portmentes küldéssel

2 K 20 fill.

Kapható

Lapunk kiadóhivatalánál.

Budapest, József-utca 15.

Törvénytelen védve.

Reitter Oszkár

nagybecskereki főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya

a „PATKÁNYIN”

patkányirtó szer (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona mely elegendő körülbelül 60-70 patkány irtásához.

Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás! Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használható. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkányin gyárának vezetősége Nagybecskerekben.

Alapítva 1831.

Telefon 32-58.

46 kitüntetés.

Telefon 32-58.

ELSINGER M. J. ÉS FIAI

vitorlavászon-, len- és jutaárugyár, kikészítő-, telítő- és festőde.

Gyár: Lajtaszentmiklós.

Raktár: Budapest, V., Báthory-utca 6.

Vizmentes szövetek, ponyvák, sátrak, öltönyök, köpenyek, lótakarók, tüzi- és itatóvedrek, kendertömlők.

Viaszkos-vászon waggon-kárpit, bőrvászon stb.

Kender- és jutazsákok.

Linoleum padlóbevonat.

Aratógépponyvák.

Gépkévekötőzsinegek.

Ajánlatok és minták ingyen és bérmentve.

Olajipar Társaság

Központi Igazgatóság:

Budapest, VI. kerület, Ándrássy-ut 12.

Telefon: II-62, 141-27. Sürgőnyezim: Olajip, Budapest.

Gyártelepei: Budapest Rákospalota, Wien, Triest.

Termékei: Repce- és egyéb égőolajok, különféle gépkendő- és hengerolajok, merev gépszir, vaselin, petroleum, benzin, benzol, motorhajtó- és motorkerékolajok, autóolajok, étolaj. Különféle olajpogácsák stb.

Disznói

mindjárt meghízna és kövérek lesznek, tehenei több tejet adnak, tyúkjai több tojást tojnak, ha a takarmányba rendszeresen kever

Barthel-féle takarmánymeszet

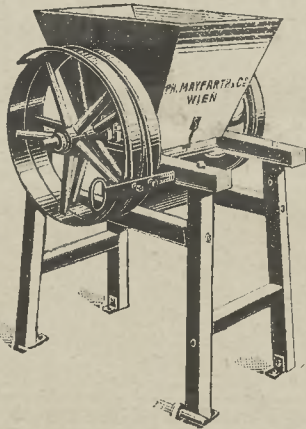
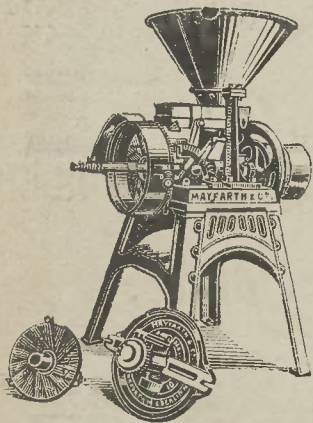
5 kg. próbára, a pénz előleges beküldése mellett, minden postaállomásra 5 kor. 30 fill. bérmentve, 50 kg. 36 kor., Budapesti raktárból.

Arak kötelezettség nélküliek.

Mich. Barthel & Co., Wien, X/1. Siccardsburgg. 44. szám. (Alapított 1781.)

Takarmánykészítő gépek

tengeri oszka, olajpogácsa, gesztenye és hasonló zuzására és darálására

Gépeket póttakarmány készítéséhez gyárt és szállít

Ph. Mayfarth & Co., Wien, II., Taborstrasse 71.

Képes árjegyzéket 1036. sz. díj- és bérmentesen küld.

Uradalmak, gazdaságok,

kenyérgyárak, sütődék, szövetkezetek, községek stb. liszt szükségletük előállítására ajánljuk legjobban bevált, szabadalmazott

K. modell Irus daráló- és lisztörlőmalmainkat.

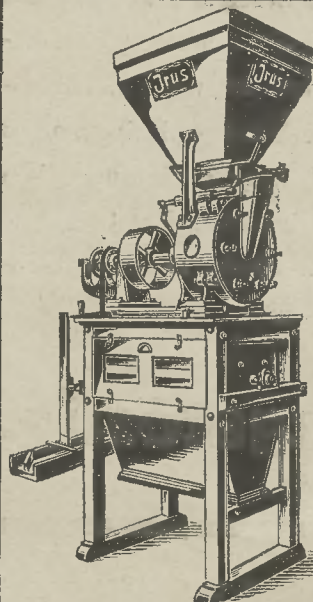
Malmainkkal takarmánydara, tészta-, főző- és kenyérliszt, minden finomságban állítható elő, kiörlés búzánál 84%, rozsnál 80%. Takarmánymagvak, szecsakázott szalma, here, luczerna, tengeriszár, csutka stb. szintén lisztfinomságig őrlhetők.

Ezen speciális gép gazdaságokban ma már nélkülözhetetlen.

Bárhol felállítható, kevés helyet igényel és minden előzetes műszaki képzettség nélkül bárki által kezelhető. Minden hajtóerőre alkalmas. Bővebb felvilágosítással és ábrás árlappal készséggel szolgál.

Irus-Művek Magy. Központi Iroda

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 21. sz.

WOHANKA ÉS TÁRSA

Budapest, V. ker., Vilmos császár-ut 76. szám.

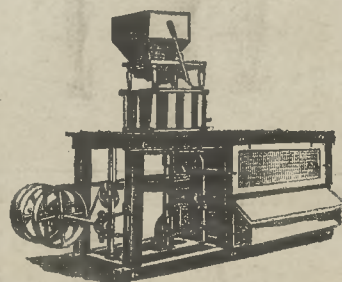
Nyersolajmotorok, nyersolajlokomobilok minden nagyságban azonnal szállíthatók.

Olcsó üzem, tökéletes szerkezet, tartósság, nyugodt járás, egyszerű kezelés stb.

Gazdasági malmok

nyolcziéle nagyságban gyorsan szállíthatók.

Malmaink tészta-, főző- és kenyérlisztet, finom és lisztes darát állítanak elő a legmagasabb kiaknázás mellett.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMIOS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV:
Hozunk mezőgazdaságunkba
helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre . . . . . 20 kor.
Fél évre . . . . . 10 „
Negyed évre . . . . . 5 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz csiszendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.
Arjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árbau fogad-
tatnak el.

Meghalt a király!

I. Ferencz József ő császári és királyi apostoli felsége folyó hó 21-én, este 9 órakor Schönbrunn kastélyban csendesen elhunyt.

Sötét gyászba borult a magyar nemzet, mert szerette, tisztelte és becsülte uralkodóját, ki — miután a haza bölcse Deák Ferencz — megismertette vele a magyar alkotmányt, azt el is fogadta és mint alkotmányos magyar király uralkodott.

Böles, józan, higgadt, megfontolt volt szeretett királyunk minden tétében; szerette a békét és került minden alkalmat, mely háboruba keverhette volna az országot, s most a kérlelhetlen sors mégis bele sodorta népeit a nagyvilágháboruba — akarata ellenére. Jótékonysága, takarékosága s alattvalói iránt tanusított lebilincselő modora és végtelen igazságszereteteért joggal megérdemli a „nagy” előnevet.

Nyugodjék békében a nagy király, ki az életben már annyit szenvedett a sors csapásaitól!

Legyen áldott emléke mindnyájunk előtt!

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt minden cikkért az utánnomlás joga fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSEG NEM AD VISSZA**TARTALOM.**

	Lap
Szemle	550
Középbirtokok szántógépe. — Viadár Endr... ..	551
Béna cseléd gépgondozó. — Ifj. Sporzon Pál	552
Kérdések és feleletek	
Kérdések: Éretlen gyümölcs lehellása	
Feleletek: Éretlen gyümölcs lehellása	553
Hírek	553

SZEMLE.

(Időjárás és gazdasági helyzet. — Bérbeadás és a gazdatiszt. — Hízott sertés és a Dunagőzhajózási Társaság. — Dunántúli némettség. — Szőlőjövedelem. — Szőlőpótlás. — Irtásuk az egereket! — Sok gyermekek cseléd áldás a gazdára.)

Mikor a villamoskocsi ablaküvegére művészies rajzokat varázsol jégvirágokból az időjárás s a sivatári északi szél készíti a városi lakókat is a tél beköszöntőjének elismerésére, akkor kint a mezőgazdaságban is helyet kér magának a hó és fagy birodalma s az igásjósággal vontatott ekék mindig lassubb ütemben haladva nagyobb és keményebb rögöket feszítenek ki a talaj felszínéből. Míg pár hét előtt még a vetőgép vígan zörgött a szántókon végig, addig ma már befejezettnek tekinthető az őszi vetés munkája s leginkább csak a szántás halad előre, míg a nagyobb fagyok majd az eke tevékenységét is be nem szüntetik. Mostanában láttunk még egylovas szántókat, de ezután már a sekély barázdát is alig tudja megvonni a két igással vontatott fogat s nemsokára négyvesben s hatosban szántanak még a homokos földeken is, s végre mikor ezek az előerők sem bírják vontatni az éles vasat, akkor a motorek még mindig tud dolgozni, de legtovább bírja a faggal való küzdelmet a két gépes billenőke, mely tagadhatatlanul a leg-erősebb szántógép ez idő szerint. (Most megint kissé enyhült az idő.) — A míg nálunk a Királyhágón innét úgy látszik ki van már szedve minden burgonya és répa, addig a gaz oláh általt megáradott Erdélyben ezen gyök és gumós növényekből még nagy mennyiségek vannak a talajban s mivel ott a tél erősebb faggal köszöntött be, most a visszatért lakosság nem képes kellő gyorsasággal végrehajtani e munkákat és a hadvezetőség katonaságot adott gazdáink rendelkezésére, hogy mielőbb befejezést nyerhessen ott is a répa- és burgonyaszüret. Mint halljuk az erdei favágás munkája is megkezdődött, a mi bizony szükséges is, hasznos is, mert a beköszöntött hideg napokban a fűtés elkerülhetetlenné vált a gazdák lakásában is s tekintve, hogy a szénszállítások keservesen bonyolíthatók le, a tüzelés ez idő szerint sok helyt ott is csak fával végezhető. hol más rendes időben leginkább kőszénal állítják elő a meleget, úgy a kályhák közvetítésével, mint a főzőtűzhelyeknél. A vasutak teljesítőképessége fájdalom a háboru folytán az eddiginél is kisebbre szorult össze.

Most, mikor majdnem mindennapi esemény, hogy egy-egy ez ideig házilag kezelt birtok bérbe lesz adva, többször szóba kerül a gazdatiszték ügye is s míg némelyek ösztöntén sajnálják a kenyér nélkül maradt családokat, az önhibájukon kívül keresetüktől megfosztott fáradhatatlan munkás férfiakat és hozzátartozóikat, addig vannak olyanok is, kik egyenesen a gazdaságok vezetőit okozzák azért, hogy a birtokokat kénytelenek tulajdonosaik bérbe adni. Ha azonban

utána járnának a dolgoknak s meg tudnák határozottan az okokat, melyek a bérbeadást eredményezték, akkor valóban jobb véleményvel volnának a gazdatiszték tudása és tevékenysége felől. Egypár esetet, melyek tudomásunkra jöttek, ezennel közreadunk alábbiakban. Egyik uradalmat bérbeadták, mert a megváltott élő- és holtleltárral az adósságait fizették ki a tulajdonosok. Egy másik azért került bérlő kézre, noha házikézelésben is éppen annyi volt a jövedelem, mint a mennyit most az árendás fizet, mert külföldön barangoló tulajdonosa (Afrikában is járt vadászni) minden gondját el akarta vetni. A harmadik esetben nagy kastélyépítésbe fogott az uraság s mikor a megdrágult anyag s munka miatt már nem futotta a jövedelem, úgy segített magán, hogy földjeinek nagy részét bérbeadta s a leltári tárgyakért kapott összegből törlesztette az építkezés költségeit, pedig tudta az illető főúr, hogy egyik-másik kerület gazdatiszti kezelés mellett több hasznot hozott az ő zsebének, mint a mennyit most a bérlőtől kap. Némelyik földbirtokos annyira kényelemszerető, hogy csak azért vált meg gazdatisztjeitől, mert nem szerette, ha jelentéseket adtak le, vagy irtak s már azt is restelhetette, hogy aratás után egyszerre nagy összeget kapott, aztán a cukorrépa átvételéig semmit, télen meg a göbölők s hízó disznók eladásáig megint szünetelt a tisztajövedelem átadás. Jobban szerette az egyforma bérösszegeket minden negyedév első napján átvenni. Mondta ugyan neki főtisztje, hogy ha kívánja, a tisztikar is hajlandó ugyanazon feltételek mellett átvenni a birtokot s épp oly pontosan fogja fizetni a bért, mint az a czég, mellyel szerződni akar; de hát a birtokos nem hajlott szavára — talán mert a bérlőbankban ő is érdekelte volt. Hány birtok került bérlő kézre uri élvezetek folytán (kártya, ló, nő és politika), arról felesleges beszélni, de azt már meg kell említeni, hogy akárhány helyen, mikor a tiszt igásjóságra, gépre, műtrágyára stb. kért pénzt, el lett utasítva s mikor a szükséges befektetések elmaradása miatt a jövedelem a tiszt megfeszített tevékenysége dacára sem emelkedett, egyszerűen bérbe adták az uradalmat. (Különösen papi s más kötött birtokoknál van ez így, mert mindegyik haszonélvező azt tartja: minek fektessek bele én a birtokba, mikor talán már holnap más lesz a birtokos?) Vannak oly birtokosok is, kik a közpályán szerepelnek s azért adják bérbe birtokukat, mert nagy elfoglaltságuk s földjeiktől távol levő lakásuk miatt hivatalbeli gondjaikon kívül semmi mással nem akarnak törődni, mert testtel-lélekkel kizárólag csak hivataluknak élnek. Hogyha mindezek felett elgondolkozik a gazdatiszték oly kevésre becsülő egyéniség, okvetlenül jobb véleményvel fog lenni azok felől, kik éjt s napot egybetéve fáradoznak a hazai rög minél jövedelmezőbbé tétele érdekében.

Tolna, Baranya és Somogy megyékben keresik mindenfelé a hízott sertést s maximális áron veszik s viszik azonnal, nemcsak a nagyfogyasztó székesfővárosba, de a kisebb fogyasztási piacra is, többek között a Dunagőzhajózási r.-t. bányászati telepeire is. Volt alkalmunk a bányászok részére vásárlóval beszélni, ki nem úgy vett, mint a miniszteri rendelet mondja: 6 K 80 f. páronként 45 kg. levonás és 4% engedmény, hanem kerekszámban, tiszta élősúlyban mérve a sertést, adja meg az árát, és pedig a kevésbé súlyos állatért 5 K-át, a középszerűért 5 K 50 f. és az igazán kihízottért 6 K-át ad kg.-onként. Ez majdnem egyremegy és sokkal egyszerűbb a számítás, megéri a legközönsége-

sebb falusi polgártárs is, hamar lebonyolódik az alku s elmarad az a gyanakodás — mely az ugynevezett kőbányai szokvány szerinti számításonál, az ezt nem értő — egyszerű polgár lelkében fakad — t. i. hogy becsapják. Vegyünk egy pár példát: 200 kg.-ot nyomó egypár süldő ára a rendelet szerint 1011 K 84 fillér; kerek árban a 5 K 1000 K. 300 kg. osok kőbányai szabvány szerint 1664 K 64 fillérbe, kerek ár szerint (a 5 5 K) 1650 K-ba kerülne. Már az 500 kg.-ért kőbányai szerint 2970 K 24 f. járna, míg az egyszerűsített (6 K-ás) ár szerint 3000 K járna. Ajánljuk az egyszerűbb számítást, a rendeleteket készítő tisztelt hatósági közegek szíves figyelmébe.

Ez alkalommal még megjegyezzük azt is, hogy a fent nevezett részvénytársaság bányászainak megélhetését biztosítani óhajtván, az élősúlyban 6 K-val vásárolt sertések husát 5 K-jával méretti ki; vagyis a r.-t. ráfizet mintegy 1 5 K át minden kg. sertésusra (ilyen arányban fizet rá a bika- és marhahusra is), de hát teheti, mert hiszen tudvalevőleg több milliónyi nyereséggel zárta le mérlegét. És ezen cselekedeteért (melyből kitűnik, hogy igazgatósága és vezetősége tagjainak kebelében érző szív dobog). méltán megérdemlik az illetők az őszinte elismerés, sőt a dicséret kifejezését is; különösen a mostani nagyon is önző korban, midőn annyi nagy ipartelep és egyéb gazdaság intézmény, társaság és egyén tudomást sem vesz arról, hogy alkalmazottak is nyögnek a közszükségleti dolgok és élelmiszerek óriási árának nyomasztó terhe alatt. Tessék példát venni a Dunagőzhajózási Társaságtól és a nyereségből legalább közvetve juttassanak valamit azoknak is, kik azt az óriási jövedelmet előteremteni segítették testi vagy szellemi képességeik megfeszítésével, ernyedetlen munkásságukkal.

*

Ismerek egy falut tul a Dunán, eldugva a magasabb dombvidék hepe-hupás buczkái között. Népe német (sváb), iparkodó, szorgalmas és módfelett takarékos, földje nem elég arra, hogy pénzt ebbe fektesse, tehát elmegy más szomszéd községekbe is rétet, legelőt, szántót vagy erdőt vásárolni, sőt szőlőt is vesz, ha lehet. Mikor pedig kézi munkáját itthon már nem tudja — a boldog béke időben — értékesíteni, a fiatalabbjának egy része elment Amerikába s küldte haza a pénzt, mit az öregek a takarékpénztárakba raktak; mostanában pedig hadikölcsönkötvényeket vásárolnak. Itt történt meg, hogy 8000 koronán vett 2 hold szőlő az idén 100 hl. bort termelt, mit 2 K-val eladva, egyszerre 20 ezer koronát kapott a boldog halandó s noha drága multság volt a sok gáliczot, kénmájat, szénkéneget, kötöző zsineget stb. vásárolni, 8 K-ás munkásokkal dolgoztatni, mégis ez az egy esztendő kifizette az egész szőlő árát, sőt még egy kis föle is maradt. Itt ludakat, kacákat, csibéket nagy számban tartanak, de bizony az asztalukra vajmi ritkán kerül szárnyaspecsenye (legfeljebb, ha kényszervágás történik), hanem a szépen megkoppasztott baromfiakat a menyecske nagy kosárba rakja, azt felteszi a fejére s elballag a 15 km. távolban levő vasuti állomásra s onnét Budapestre utazik 1—2 koronáért, a kizsigerezett szép aprómarha kilóját eladván 8 K-ával a piacra. A sertést sem adják ezek élősúlyban, hanem megtisztítva, ketté vágva helyben a 7 K 20 f. per. kg. Így megmarad nekik a bélzsír, a máj, tüdő, szív és lép, ezekkel beérik, de még a leforrázás után éppen úgy összeszedik a szőrét, mint a baromfi tollát is. A belek tartalmukkal együtt szaporítják a trágya-

TAKARMÁNYDARA TENGERICsutKÁBÓL

a LANZ-féle őrlőgéppel! Az eddig csak tüzelésre használt tengericsutka mint **KITÜNŐ TAKARMÁNY** értékesíthető.

AJÁNLATTAL SZOLGÁL: HAHN ARTHUR és TÁRSAI BUDAPEST, VIII. KERÜLET, ÜLLŐI-UT 52/g.

Sürgönczim: CASE BUDAPEST.

Eredeti
amerikai

CASE

gőszántó-
gépek,
a c z é l
c s é p l ő k.

STOVER amerikai benzinmotorok és lokomobilok.

anyagot s erre nekik szükségük van, mert jól művelik a földeiket s mondhatom — több évi megfigyelés után — hogy azok természetlagon nem igen marad el a szomszédos mintauradaloméi mögött. Ebből a faluból akadt egy sertés-kereskedő is, ki az ottani s környéki sertéseket a fővárosi hidegpiacra kuméri feleségéstől. Igazán elmondhatni, hogy élelmes nép s ne csodáljuk, hogy ha megtollasodik.

Kíváncsi volnál tudni t. olvasó, mi a neve ennek a községnek? Nem szabad elárulnom, csak a kezdőbetűket n. sz., de ha úgy tetszik k. sz. szinte ilyenfajta és hál' Istennek Dunántúl még jó egy pár tuczat ilyenfajta falut találni, melyekről hasonló jókat lehetne feljegyezni.

Példát vehetne nem egy más vidéki község népe ezektől a józan, iparkodó gazdatársaktól, kik a boldogulás útján elérték azt, a mit óhajtottak — a jólétet, a megelégedést. Vajha szép hazánk minden gazdjára ezt mondhatnánk!

Tul a Dunán jártunkban-keltünkben hallottuk, hogy egyik boráról neves uradalom mustját sörrel együtt eladta 3 K-ával literenként; ez október hóban oly ár volt, mely ritkítja párját. Itthon az illető uradalom főintézőjének tudósítását olvassuk a Borászati Lapokban, melyből kitűnik, hogy kat. holdanként 13 hl. must termelt, tehát 1600 □ öl szőlő 3900 koronát hozott a konyhára. Tény ugyan, hogy a drága permetezés s éppen nem olcsó napszám mellett a költségek is nagyok voltak, de hogy azért jut is, marad is ebből a szép jövedelemből, az bizonyos. Ezzel szemben ugyanott a költséget sajnáló kisbirtokosoknak alig lett per hold 2—3 hl. termésük s az is oly savanyu, hogy nagy nehezen birták 1 3/4—2 koronás árban értékesíteni. Az idei év nagyon is kézzelfoghatólag bebizonyította, hogy ott, a hol bele nem fektettek, kivenni sem tudtak semmit a szőlőkből.

Szőlőkről szólva, megemlékezünk az ugynevezett parlagszőlőkről is, melyeket — mert sem rézgáliczot, sem kénport, sem egyéb szert nem tudtak beszerezni — nem gondoztak, nem kezelték, nem permeteztek, de azért az élelmes gazdák ilyenekből is tudtak hasznot teremteni, úgy hogy a tőkék közé ültettek más terményeket, különösen kerti zöldségfeléket, p. o. paprikát, salátát, kelt, káposztát, kalarábét, sárga-, kerek-, cékla- stb. répát, borsót, babot, lencsét és egyéb hüvelyeseket, miként azt Magyar Kázmér ragyogó tollával oly szépen leírta egyik szaklapunkban. Minap pedig hallottuk, hogy egy alföldi gyógyszerész kiveszőfélben levő szőlőjét tele ültette napraforgóval s noha időközben maximálva lett ennek az olajnövénynek magja is, mégis majdnem annyit jövedelmezett, mint a holdogabb időben, mikor még termelt bőven a homoki szőlő. Bácskában meg sikerült többeknek burgonyát ültetni a parlagszőlő közé s ebből annyit bevenni, hogy a silány homoki vinkó soha sem hozott ennyi jövedelmet. Mindezekből az a tanulság, hogy szakértelemmel s kellő anyagi befektetésekkel, szóval pénzzel, s szőlő kitűnő jövedelmi forrás lehet, de ha bármily okból nem művelhetjük azt mint szőlőt tovább, akkor se hagyjuk parlagon, hanem használjuk fel a talajt más művelési növények termelésére; ha már a bortermelés annyira megapadt hazánkban, termeljünk a helyén élélmiszereket, mert ezekre van legelső sorban is szükségünk úgy magunknak, mint a velünk szövetkezett fegyvertársaknak.

Kint a vidéken sok helyt panaszkodnak, de a napilapokban is olvashatjuk, sőt ha kirándulunk magunk is tapasztaljuk, miszerint számos határban igen elszaporodtak a mezei poczkok (ege-

rek), annyira, hogy néhol még a lakásokba is befurakodnak. Ez igen természetes, mert a hosszú száraz ősz alatt szaporodásuknak semmi sem vetett gátat. A magyar ember rendszerint rá sem hederít, ha egy pár egeret lát, sőt így ősz végén vagy tél elején — ha még úgy rá is érne — még a nagyobb egértömeggel sem törődik és csak azt hajtogatja, hogy a tél fagya majd kipusztítja őket, vagy megjönnek a nagy esőzések s megemésztik a rácsáló hadat. Hogy ha aztán a fokozatos hideg elől az egerek mind mélyebbre hatolnak a talajba és a huzamos csapadék hullás elmarad, akkor tavaszra kelve még több lesz a poczok s már csapásszámba megy kártevése. Ilyenkor aztán tud jajgatni, óbégatni — sőt még szitkozódni is — a hanyag gazda s a legnagyobb erőszakkal sem tudja elhárítani teljesen azt a veszedelmet, melyet keletkezésekor könnyűszerrel megsemmisíthetett volna. Ezen tényeket előre bocsátva, következőket tanácsoljuk t. gazdatársainknak.

Még folyamatban vannak az őszi szántások tessék meghagyni minden szántónak, hogy irtsa az egeret s inkább külön jutalmat is kell adni, darabonként (elég 1 fillér) hogy minél nagyobb élvezettel csapják agyon ostorukkal a poczokat. Hol már több az egér, ott minden eke után járjon egy gyerek bottal, vagy vesszőseprűvel, hogy el ne szökhesen egy darab sem. A gyereket betanított rattler vagy tacsókutyák is helyettesíthetik, sőt már láttam macskákat is ily célból közreműködni. Most már hogy fagyni kezd, mélyebben kell leeresztetni az ekét, hogy kifordítsa az egeret is a barázdából, mert ha vaczka felett halad el az eke vasa, akkor bizony életben marad a gazrágcsáló. A réten, legelőn, évelő takarmányosokon és a vetéseken szinte lehet kutyákkal s macskákkal irtani őket, de gyerekek ki is önthetik lyukaikból, akár csak az ürget. Vannak ugynevezett hohlenheimi egérfogók, melyekkel tökéletesebb az egérintés, de legjobb a szénkénegezés, mint azt e lapokban már le is írtuk; hanem az a baj, hogy jelenleg szénkéneget nem kapható (még szőlőre sem, hol pedig a phylloxera irtás miatt elkerülhetetlen volna). Most a tentieken kívül más irtási mód nincs, mint a mérgezés és a bakteriummal való oltás. Ha a mérgeglabdacsokat használjuk, ezt előzőleg a községi előjáróságnál be kell jelenteni, hogy ily földekre legelő állatokat ne eresztessenek. A bakterium más állatra nem veszélyes. (Tessék hirdetéseinket figyelemmel kíséreni.)

Irtsuk az egeret ott is, a hol csak egy van, hogy irmagja is kipusztuljon!

Egy gyakorlati gazda és nagybirtokos magyarázta a minap egy pár gazdatársnak, hogy legjobb a nagycsaládu cseléd, mert akkor ha sok a cselédgyerek, függetlenítheti magát (sok esetben) a gazda az idegen napszamosoktól s például felhozta, hogy őneki már 4 év óta nincs aratója, mégis minden pompásan ment az aratásnál minden esztendőben. Marokrakó és kéveköti gépei vannak, ezek levéjgák a gabonát, igaz, hogy az idén nem tudtak elég manillazsineget szerezni s nem használhatta ki kellőleg kéveköti gépeit, de azért a többiek segítségével elég gyorsan lefogyott a szalmástermés. A nagyobb suhanczok és leányok a marokrakók után kévét kötöttek, a többi béresivadék pedig összehordta a kévét s kepékbe (keresztekbe) rakta. A tarló gereblyézése lógereblyével történt, melyen 9—10 éves fiuk ültek. Dohányválogatás és simítás gyerekerővel megy végbe. A kapások ritkítására legjobb a gyerek, ennek könnyen hajlik a dereka, a kapálás gépekkel végeztetik, csak a sorban a növények között, hová a gép kapája nem érhet, kell kézikapálással után-

pótolni s ezt már a gyereknevelés is elvégzi teljes megelégedésére. A gyerek tanulékony, a gépekkel való bánásmódot könnyűszerrel elsajátítja és minden újítást szívesen elfogad, míg az idősebb népség idegenkedik minden iránt, a mit eddig nem látott, vagy hallott. Csak kedvezni kell a több gyermekes cselédnek, az új gyerek keresztapaságát elvállalni, mi némi szerény ajándékkal jár, ha lehet kissé nagyobb konyhakeretet is adjunk a sok gyermekes anyának. A mint a fiu kimarad az iskolából, konvenciót adjunk neki, mint kisostorosnak, aztán ha az ismétlőből is kimarad (15 éves) már kisbéresi zsoldot kaphat; így kereső lesz s apja utóda idővel. Az iskolás gyermekek szabad időben gyomlálhatnak, egyezhetnek, fattyuzhatnak, tricourózhhatnak, lovat vezethetnek a kapáló-, vető- stb. gépeknél, répabogarat szedhetnek, egeret irthatnak s sok más kevesebb erőt igénylő munkákat végezhetnek. A nagycsaládu béresekkel felszerelt gazdaságból, ha el is visznek néhányat katonáék, azért az óramű nem akad el, jut is, marad is; van pótlás a suhanczokban, nagy lányokban, kik különösen a tehenészeket nagyon jól pótolhatják. Hisz Tirolban s Bajorország egyes részein tehenek mellett csakis fehérszínű alkalmazzatnak.

Belterjes gazdaságban már a 6 éves gyerek is megkeresheti kenyereit.

Középbirtokok szántógépe.

Egyszerű mint felelet a kisebb középbirtok motorja című kérdésre.

Írta: Vladár Endre.

A „Gazdasági Lapok“ f. é. július 23-iki számában B. L. aláírással egy kérdés jelent meg, melyben a kérdésttevő kisebb középbirtokok számára való szántógép után érdeklődik és tapasztalati adatokat kíván ilyen gépekről. Mert — ugymond — igen sok gazda van most, a kinek sem elegendő cselédje, sem fogatja nincsen, akkora tőkével pedig nem rendelkezik, hogy nagyobb motoros ekét, vagy éppenséggel gőzeket beszerezhesen. Ezen segitendő, felszólítja a szakembereket, hogy e kismotoros szántógépek körül szerzett tapasztalataikat nyilvánosságra hozzák.

Egyetlen szóval nem kell magyaráznunk, mennyire aktuális ez a kérdés napjainkban! A háboru kétségbevonhatatlanul bebizonyította, hogy magunkra lévén hagyatva, minden erőnkől törekednünk kell a lehető legtöbb kenyeret termelni, hazai földünk termelőképességét a maximumra fokozni. De az is kétségtelen, hogy a termelés fokozására egyik legfontosabb teendőnk a talajművelés intenzívebbé tétele, mert hiába van a legnemesebb vetőmagunk, ha az rosszul előkészített és ápolt talajba kerül, ellenben gondos és intenzív munkával művelt földben silányabb mag is adhat valamire való termést.

Hazánkban pedig a talajművelés intenzív voltához — a mint arról legutóbb parlamentünkben is említés tétetett — bizony igen sok szó fér. Nem gondolunk itt azokra az immár szép számmal levő nagybirtokokra, melyeken nagyteljesítményű gőzekék, vagy motorkék dolgoznak. Azonban eme gőz- vagy motorkék csak a nagybirtokokon segíthetnek, olyan gazdaságokban, melyek előteremthetik a beszerzéshez szükséges nagyobb tőkét és azonkívül pusztán saját területükön is kellőképpen kihatolhatják a gép teljesítményességét. Mindeme helyeken, különösen ott, a hol a gépszántás már évek óta folyik, a talajművelés aránylag meglehetősen intenzívnek mondható.

Ámde lássuk csak, mekkora eme gazdaságok

FONTOS!

A kéveköti zsinég teljes hiánya miatt!

SÜRGŐS!

Aratásnál elhasznált zsinégvégeket — manilla, sisal és kender — kifogástalan, használható kéve köti zsinéggé feldolgozzuk és levélbeni megkeresésekre részletes felvilágosítással szolgálunk:

MASSEY HARRIS Co R.-T. Budapest, V., Klotild-utca 22.

FONTOS!

Mert az elhasznált zsinégvégekből használható zsinéget nyerünk!

SÜRGŐS!

területe az egész ország szántóföldterületéhez képest?

Ennek a kérdésnek vizsgálatánál a legnagyobb nehézség abban van, hogy az országban jelenleg üzemben levő nagyobb teljesítményű gőz- és robbanómotoros ekék számát — gépösszeírás hiányában — csak hozzávetőlegesen, durván becsülhetjük meg. A rendelkezésemre álló hiányos adatokból is megállapítható azonban, hogy a gépek száma 1000 körül jár és jó bőven számíthatunk, ha azt 1100-ra kerekítjük ki. Egy nagy teljesítményű szántógép évi közepes teljesítő képességét ismét jó bőven 1500 k. holdra véve fel, az 1100 szántógép egy évben kerekszám 1,650.000 k. hold szántóföldet művelhet be. Azonban ama 1000 k. holdnál nagyobb szántóföldbirtok, melyeken egy nagyobb teljesítményű szántógép már jól kihasználható, a mezőgazdasági statisztika adatai szerint együttvéve 4,200.000 k. holdat tesznek ki a magyar birodalomban, úgyhogy a **jelenleg gépszántás alatt álló szántóföldterület jóindulatu számítás mellett is mindössze 40%-a az 1000 k. holdonfelüli szántóföld-nagybirtokoknak.**

Nagybirtokainknak tehát több mint a fele nélkülözi a gépszántást s az ezzel kapcsolatos intenzív talajművelést! Ez bizony elég primitív állapot, de menjünk egy lépéssel tovább és vonjuk be számításunkba a középbirtokokat is.

A legkisebb gazdaság területe, melyen a képzelhető legkisebb szántógépet (egy eketesttel) egy tulajdonos kihasználhatja: 100 k. hold. A 100—1000 k. holdas középbirtokok szántóföldterülete 3,400.000 k. hold s így a nagy- és középbirtokok együttvéve 7,600.000 k. hold szántófölddel rendelkeznek. A **magyar birodalomban tehát a 100 k. holdnál nagyobb szántóföldű gazdaságok összterületének alig 21—22% a, tehát egy ötödrésze kerül a gépszántás intenzív munkája alá.**

Lássuk már most, mi lehet elsősorban a nagybirtokoknál a talajművelés elmaradottságának oka?

Első pillanatra kétségtelen, hogy gépszántást a mai nagy teljesítményű szántógépekkel nem mindenütt lehet üzni, mert vannak gazdaságok, melyeknek talajalakulata gépszántásra rendkívül kedvezőtlen. Az igen laza talaju és a hegyvidéki gazdaságokat értem itt, melyeken a manapság használatos gőz- és motorekék egyáltalában nem képesek mozogni, vagy csak nagy erőfeszítéssel és energiapazarlással dolgozhatnak. Szerencsére azonban eme gazdaságok száma, a melyekben a gépszántásnak ilyen — hogy úgy mondjuk „apriori” — akadályai vannak, állandóan fogy, mert a szántógépgyártás manapság már annyira fejlődött, hogy a könnyebb motorekék laza, süppedő talajon is elszántanak, a gőzekék pedig képesek megbirkózni a legmeredekebb lejtőkkel is. Nem is a természeti akadály volt az elmaradottság főoka, hanem első sorban a tőkehiány, valamint a háboru előtti boldogabb korszak relative nagyobb munkás- és igásállat létszáma.

A gőzekék ára már a háboru előtt is meglehetősen magas volt; egy 18—20 névleges lóerejű, közép nagyságú garnitúrát 60—70.000 koronán alul nem igen lehetett kapni és sok nagybirtokos nem volt abban a helyzetben, hogy a szükséges pénzt a sajátjából elő tudta volna teremteni. Pénzkölcsön felvételét pedig — hitelviszonyaik nem éppen áldásos állapota miatt — érthető okokból gazdáink idegenkedtek és csak végszükség esetén fordultak a pénzemberekhez. Igaz, hogy forgalomba kerültek később az olcsóbb, 20—30.000 koronáért beszerezhető motoros szántógépek, azonban ezeknek csak egy része bizonyult nálunk életképesnek, azonfelül ezeknek használhatóbb fajtáit csak röviddel a háboru kitörése előtt kezdték gyártani s így elterjedésükre már nem volt idő. Ezek a motoros szántógépek kezdeten kivétel nélkül külföldön készültek, nálunk csak

most kezd néhány nagyobb gyárunk készítésükre berendezkedni. De a kezdet nehézségeinek leküzdésére egy nap természetesen nem elegendő és a gazdáknak bizony várniuk kell egy ideig, a míg kellő számu jó, kipróbált hazai szántógépet kapnak. A bajnak másik oldala pedig az, hogy a szántógépeket éppen most keresik legjobban, mert gazdáink anyagi helyzete — általában mondhatjuk — megjavult, a háboru nyomán lévő munkás- és igaerőhiány pedig napról napra nő. Így keresnek mód és szükség egymást karonfogva gépet és hogy nem találnak eleget, abban hazai gyáraink is hibásak, hogy a jövő rossz lehetőségeit rózsás színben látva, nem foglalkoznak idejekorán munkához. Igaz, hogy most a szántógépek kellő számban való előállítására akadályokkal jár, mert a gyárakat a hadiszállítások veszik igénybe és a nyersanyagbeszerzés is nehéz, amde ez sem leküzdhetetlen, mert egyrészt a háboru vezetősége is fokozatosan belátja a gépszántás közérdekű voltát és a szántógépgyártást engedélyezi; másrészt most a gyárakat nem akadályozza a külföldi konkurrencia, mert az ellenséges és semleges államok el vannak tőlünk zárva, Németország pedig szántógépeit első sorban magának tartogatja és csak a felesleget adja át nekünk.

Ez a helyzet a nagybirtokok szántógépeinél, mely bár messze esik az ideális állapottól, még sem mondható a legrosszabbnak, mert a fent említett középbirtokok — a kisbirtokokat nem is említve — még sokkal kedvezőtlenebb körülmények között vannak.

Hogy középbirtokainknál (100 k. holdtól 1000 k. holdig) a gépszántás ügye olyan rosszul áll, annak okai részben ugyanazok, mint a melyeket a nagybirtokok tárgyalásánál az előző sorokban fejtegettünk. Itt is vannak természeti akadályok, itt is meg volt a háboru előtti pénzhiány, a tőkeszegénység. A középbirtokos gazda szintén nem volt annyira szűkében a fogatos- és emberi munkaerőnek, hogy minden áron szántógép után kellett volna néznie. Középbirtokosaink tekintélyes része pedig maradiságból egyszerűen nem akarta belátni a gépszántás előnyeit, nem akarta megérteni, hogy jó termést csak jól lazított, forgatott és kevert talajba vetett mag adhat. A kisebb — 100—300 holdas — középbirtokos azonfelül már eleve távozott attól a gondolattól, hogy gépszántásban ő maga kezelje a gépet és megküzdjön a motorkezelés szabályainak elsajátításával. A motor — mint új és látszólag komplikált dolog — igen ellenszenves objektum volt előtte. Mind eme okok külön-külön és együttvéve azt eredményezték, hogy a kismotoros szántógépek gyártása nálunk a háboru előtt a nulla alatt állt. A háborus bajok azonban immár megmozdították a középbirtokosokat is és most már kelendő volna ilyen gép — csakhogy nincs, mert a béke idején még seki sem gondolt arra, hogy kismotoros szántógépre is szükség lehet és gyáraink egyrészt kellő berendezés hiányában, másrészt a fent közölt okok miatt úgy látszik egyáltalában nem voltak hajlandók gyártásukat elkezdni.

Ezek a középbirtokosok számára való kisebb teljesítményű szántógépek 1, 2, vagy 3 eketesttel bírnak; az egytestű gép 100—200 k. holdra, a kétestű 200—400 k. holdra, míg a háromtestű 400—600 holdas szántóföldre való volna. Nálunk és különösképpen Németországban sincs ez idő szerint egy- vagy kétestű szántógép üzemben; a legkisebb szántógép három eketesttel dolgozik. Azonban ez sem nálunk, vagy Németországban készül, hanem egyik semleges államban. De magától értetődik, hogy egy ilyen gép, ha meg is felel saját hazájában, nem elégítheti ki mindenben azokat a követelményeket, melyeket egy tőle messze fekvő ország gazdája állít fel, a hol más az éghajlat és másképpen művelik a talajt.

És sajátságos e dologban éppen az, hogy jól lehet ellenfeleinknél: Angliában, Franciaországban, Olaszországban, valamint a semle-

geseknél is, különösen Amerikában javában kísérleteznek ilyen gépekkel, sőt már használják is őket, addig sem nálunk, sem Németországban még csak nyomukat sem látjuk holott nálunk is akkora szükség volna rájuk, ha nem nagyobb.

És itt ismét gyárosainkat kell hibáztatnunk. A dolog első sorban rajtuk mulik. Mert a motor-technika manapság már annyira kifejlődött, hogy képesek vagyunk kis-, vagy középbirtokos kezébe is megbízható, jó kismótort adni és semmi akadálya nincs annak, hogy ügyes, szellemes és hozzávaló érzékkel bíró konstruktőr kitógástalan egy, vagy kétestű kismotoros szántógépet készítsen.

Azonban, a mint a jelek és az eddigi tapasztalatok mutatják, eddig minden propaganda pusztában elhangzott szó volt és ha csak kényeszereszközök nem vétetnek elő, a gépeket nem kezd itt senki gyártani, mint a hogy a legtöbb, dus eredménnyel kecsegtető és a közre hasznosító vállalkozástól is visszariadnak nálunk a tőke emberei, mihelyt a kockázatnak csak halvány árnyéka is mutatkozik. Fényes bizonyíték erre a közelmúltban lezajlott földgázkérdés! És valószínűleg a kismotoros gazdasági gépek is arra a sorsra jutnak, mint pl. a hazai aratógépek: a háboru hosszú ideje alatt valamelyik külföldi államban elkészítik és jól kipróbálják őket, berendezkednek jó előre tömeggyártásukra s ha a béke eljövételével megnyílik az út, akkor majd be fognak özönlenni hozzánk is, hogy egyszersmindenkorra lehetetlenné tegyék a hazai iparunk csekély altruizmussal párosult élhéttelenségének.

Béna eseléd gépgondozó.

Irta: ifj. Sporzon Pál gazd. akad. tanár.

III.

Miképp történjék a gépek és eszközök rendbehozása?*)

Ha már a csavar, csavarkules, az olajozás, a külső letisztítás fogalmával megbarátkozott a jövő gépgondozó, akkor meg kell kezdeni a gép szétszedés és belső tisztogatás munkáját.

Legelőször vezetőbb, ha először is olyan eszközöket és gépeket kap munkába, a melyeket már azelőttől ismert, csak közelről nem igen törődött velük. Ha egy-két ilyen gépet vagy eszközt kitakarított annak rendje-módja szerint, akkor beleszokván az ilyentéle munkába, nem lesz nehéz neki az eddig kevésbé megfigyelt vagy ismert gépeket is kitakarítani, azokon esetleg pótlásokat eszközölni s lassanként teljesen bele-
nevelődni az új munkakörbe.

Legkönnyebben beletanul az a gépgondozó-jelölt az ő tulajdonképpeni jövődi munkájába, ha az itt leírt sorrend szerint kezdi azt meg.

a) **Az eke szétszedése és rendbehozása.** Megmosni az egész ekét úgy, hogy akarhol hozzányulnak, ne legyen tőle piszkos a kéz.

Eketaligát leszabadítani az ekeről.

Kerekeket levenni, agyát kitisztítani, megnézni, nincs e kikopva erősen a rendszert erősen kiöntött agy, vagy az agypuska.

Ha az agy ki volt öntve és az öntés kopott is, kovácshoz vinni, hogy öntse be újra; ha az agypuska kopott ki, ujat helyette betenni.

Tengelysapokat megtisztítani, megnézni, nincsenek e tulságosan megkopva. Ha igen, akkor erről jelentést tenni, hogy megigazításának.

Mikor a kerékagyak és tengelysapok ki lettek tisztítva és egyébként nagyobb kopás nincs, a tengelysapokat olvasztott taggyuval vékonyan bekenni, a kerékagyba kocsikenőt tenni és a kerekeket helyükre visszatenni, nem feledkezvén meg a tengely-végszev (saszeg), vagy a tegely-
végszav visszaállításáról sem.

Az önzvetek láncz állító csavartokját le-

*) Ne akadjon fenn az olvasó ezen fejezet aprólékosságain. Ez útmutatás akar lenni azok számára, kik majdan hivatalosan lesznek a munkákat végezték.

Használt, de teljesen üzemképes és jó karban levő, gőzekegarnitúrához való **7 cinkes GRUBBER** munkaszélessége valamivel több mint 2 méter — továbbá

5 ekevasu BILLENŐ EKE használható mély és sekély szántásnál, valamint variálható 4 ekevasura is.

Azonnal szállítható. Megtekinthető Budapesten. — Ugyancsak kapható: 16 mm. átmérőjű, 36 széles gőzekéhez való, teljesen új

FOLYTACZÉLSODRONYKÖTÉL

egyenként 400 méter hosszú, két-két szemmel ellátva — valamint egyéb 16 HP. gőzekéhez való alkatrész is.

BÉKÉSI LAJOS BUDAPEST, VII. ker., Almássy-tér 8. szám.

venni, kitisztítani belülről a rozsdától, szintugy a beillő két csavarorsót is. Ha teljesen tiszta a három darab, faggyuval, vagy olajjal jól bekenni és néhányszor ide-oda össze és szétcsavarni, hogy könnyen járjon a csavartok egész az orsók végéig.

A *kengyeles vánkostartót* megnézni, hogy állító csavarjai rendben vannak-e? A csavarokat megvizsgálni, nincsenek-e berozsdásodva, mozgathatók-e és mozgatható-e az egész állítási keret? A hol rozsdá van, azt letisztítani, helyét faggyuval vékonyan bekenni.

A *csoroszlyát* megnézni, jól van-e a helyén. Rendes állását a gerendelyen megjelölni. Ha kopott, vagy élet vesztette, kovácsműhelybe vinni nádalni, élesíteni. Fényes részét visszatevéskor faggyuval vékonyan bekenni.

A *szántóvasat* levenni, megtisztítani, megnézni, kopott-e? Ha igen, azonnal a kovácshoz vinni, éppen úgy a tartalékszántóvasat is. Jóravaló ekén mindkét szántóvasnak ott kell lenni, még pedig tisztán és élesen. Pihenő eke szántóvasát azonnal vékonyan faggyuval bekenni, míg fényes.

A *kormánylemezt* tükörfényesre csiszolni és utána azonnal faggyuval vékonyan bekenni.

Az *eketalpat* megnézni, ha kopott, vagy ujat tenni a helyébe, vagy a kovácshoz vinni, esetleg még nyújthat rajta.

Az *ekéft* teljesen tisztára mosni és megvizsgálni, nincs-e rajta repedés, a csavarok jól tartják-e a gerendelyhez és mozgathatók-e?

A *gerendelyt* megnézni, nincs-e elgörbülve? Görbe gerendelyt a kovácsműhelybe vinni.

A *szarvakon*, ha leesett a fogantyú, ujat tenni helyébe.

Helyére állítani az ekét, mikor teljesen, minden részében ki van tisztítva, rendbe van hozva, fényes vasrészei, be vannak faggyuval kenve, fedél alá a maga egyszer és mindenkorra kijelölt helyére kell állítani.

Ha ezt a vizsgálatot és rendbehozatalt egy ekénél felügyelet alatt szigorúan végrehajtják, akkor több mint valószínű, hogy a többi ekét ilyen czélből már rá lehet bízni a nevelendő gépgondozóra.

Ezt az egész munkát el lehet végezni akár az istállóban is, — ha elég világos — nem kell hozzá külön *gépműhely*, csak éppen annyi hely legyen, hogy lásson és ne fagyjon meg a munkás, Nem kell hozzá munkaasztal, elvégezheti a földön is, csak egy pár szál deszkát tegyen az eke alá, meg a csavarok számára egy külön kis deszkadarabot, magának egy alacsony szármolyt, hogy ne guggolva, de ülve dolgozhasson.

b) A *borona rendbehozása*. *Megmosni*, megtisztítani a boronát teljesen minden piszoktól.

Fogakat megvizsgálni. A melyik fog lötyög, annak a *tartócsavarját* meghuzni, azonkívül az összes csavarokat megvizsgálni, nincsenek-e meglazulva. A *kopott fogakat* kiszedni, kovácshoz vinni élesíteni, vagy ujakat helyébe.

Helyretenni, de nem a földre, hol a borona hegye a földben rozsdásodik, hanem felakasztani fedél alá valami erős szögre, vagy akasztóra.

c) A *henger rendbehozatala*. *Megmosni*, megtisztítani a hengert teljesen minden piszoktól.

Csapágyakat megvizsgálni. Csapágytödelet leszedni, megtisztítani a csapágyat belülről, valamint a henger tengelycsapját is. Mindkettőt vékonyan faggyuval és erre rá vékonyan kocsikenővel bekenni. A csapágy olajozó lyukjára

fából kivehető dugót faragni és jól bedugaszolni.

Helyreállítani fedél alá a rendes helyére.

d) A *vetőgép rendbehozatala* Mire az a jövődöbeli gépgondozó ezen a három egyszerű eszközön végigcsinálta a rendbehozás munkáit, bizonyára tanult annyit és szerzett annyi kézügyességet, hogy odaállítható lesz a vetőgép rendbehozatalához, a melyen ha az alábbi sorrend szerint dolgozik, nem igen követhet el hibát.

Kormánytaliga kerekeit megvizsgálni. Leszedni kereket, agyakat, kitisztítani, tengelycsapot letisztítani, faggyuval vékonyan bekenni, aztán helyükre visszatenni. Tengelyvégszeget helyére dugni. Tengelyt tartó vezetékcsavarjait megnézni, megvannak-e és mozgathatók-e? Átváltható, vagy áttolható *kormányrudat* megnézni rendben van-e, megáll-e a helyén rendesen?

Vonókészüléket megvizsgálni.

Tartólánczokat kormánytaliga és vetőgép között megvizsgálni.

Hátsó nagy járókereket leszedni. Hogy ez megtehető legyen, kell két erős kecskebaklábat készíteni, a mivel a vetőladát az alóla kiálló két tengelycsapon fel lehet támasztani, úgy, hogy ezután a nagy járókerekek könnyen lehuzhatóak a tengelycsapról. *Kerekeket, tengelycsapokat, kerékagyakat megmosni*, megtisztítani minden piszoktól, megvizsgálni, nincsenek-e kikopva, ha igen, ezt a hibát jelenteni, azután a tengelycsapot faggyuval, kerékagyat kocsikenővel megkenni.

A nagy járókerekeken, rendszerint a jobb oldalin, de némely gépnél mindkettőn a kerékagyon lévő *fogaskereket*, annak minden egyes fogközét alaposan kitisztítani, úgy, hogy ott ne látszódjék semmiféle piszok, azután előbb gyengén faggyuval és rá kevés kocsikenővel bekenni. Erre a két nagy járókereket félre lehet tenni.

(Folytatjuk).

Kérdések és feleletek.

Kérdés. *Eretlen gyümölcs lehullása.*

A folyó évben egyes gyümölcsfáimról a gyümölcs közvetlen a virágzás után 1-2 hétre lehullt. Nem tudom megmagyarázni, mi lehetett az oka?

R. h.

Felelet. *Eretlen gyümölcs lehullása* cz. kérdésre.

Ha a gyümölcs a virágzás után mindjárt lehull, ennek az az oka, hogy a fa azokat valamely körülménynél fogva nem képes táplálni. Ez lehet a tartós szárazság is, lehet a talaj kimerülése is, de legtöbbször ott a hiba, hogy a fa koronája és a gyökérzete közt nincs meg az összhang. Csaknem minden fa hajlandó túlsűrű koronát nevelni, s ha ezt nem akadályozzuk meg visszacsipés vagy metszés által, akkor a gyökérzet nem lesz képes azt táplálni. A Pekrun elmélet szerint nevelt fákön ez a baj sohasem szokott előfordulni. Ezen elmélet lényege abban áll, hogy nem engednek a koronán semmiféle mellekhajtást, hanem mindjárt a vezéragakon nevelik a termő szerveket. Az ilyen fák ritkák, a levegő és a napfény mindenhová odajut s rendesen bőtermők. Van néhány ilyen meg »Pekrunozott« fam s nagy örömem van bennük.

Balogh Bálint.

Felhívás erdélyi előfizetőinkhez!
Felkértnék, hogy a mennyiben rendes lakhelyükre vissza köztetek, azt a kiadóhivatalnál tudatni sziveskedjenek, hogy a visszatartott lappédányokat pótlólag megküldhessük.
Gazdasági lapok kiadóhivatala.

Az ötödik hadikölcsön. Mint előre jeleztük, a kormány a most kibocsátott hadikölcsön alkalmával szintén kétféle típusú kötvényt bocsát jegyzésre és pedig: 6 százalékkal kamatozó járadékkölcsönkötvényeket és 5 és fél százalékkal kamatozó törlesztéses kölcsönkötvényeket. A jegyzés november 23-tól december 22-ig tart. Az aláírási helyek ugyanott vannak, a hol az előbbi hadikölcsönöké voltak.

A 6 százalékkal kamatozó járadékkötvények kibocsátási ára minden 100 korona névértékű kötvény után:

ha az aláíráskor teljesen kifizetik, november 23-tól december 5-ig 97.70 K,

december 5-től december 22-ig 98 K,

kedvezményes fizetés esetén 98 K 50 f.

Az öt és fél százalékkal kamatozó törlesztéses kölcsön kibocsátási ára 100 koronás névértékű kötvényenként:

ha az aláíráskor teljesen kifizetik, november 23-tól december 5-ig 96 K,

december 5-től december 22-ig 96 K 25 fillér,

kedvezményes fizetés esetén 96 K 75 f.

Mindkét kölcsönkötvény kibocsátási ára csak látszólag drágább, mint az előbbi jegyzéseknél volt. A 6 százalékos kötvények ára tulajdonképpen 97 K 13 fillért tesz ki, arra való tekintettel azonban, hogy a kötvények kamatozása már november 1-én kezdetét veszi, a megtérítendő kamatok teszik ki a differenciát. Ugyanez az eset áll fenn az öt és fél százalékos kötvényeknél is, a melyeknek a kamatozása október 1-én veszi kezdetét. Ezeknek a kötvényeknek az ára ezek szerint tulajdonképpen 95 K.

Az ötödik hadikölcsön járadékkötvényei 1916 november 1-étől kezdődőleg és minden év május 1-én és november 1-én lejáró félévi utólagos részletekben évi 6 százalékkal, a törlesztéses kölcsönkötvények pedig 1916 október 1-től kezdődőleg évi 5 és fél százalékkal minden év április 1-én és október 1-én lejáró félévi utólagos részletekben kamatoznak, tehát a járadékkölcsönkötvényeknél az első szelvény 1917. évi május 1-én, a törlesztéses kölcsönkötvényeknél pedig 1917 április 1-én cselekedes. A folyó évi október 1-től, illetve november 1-től az aláírás napjáig járó folyó kamatokat az aláíróknak nem kell megtérítenie; mert ezek — mint jeleztük — a kötvények aláírási árában már befoglaltatnak.

A jegyzésre a következő fizetési kedvezmények vehetők igénybe: A 6 százalékos járadékkölcsönre csak a 100 koronát meghaladó jegyzésre vehető igénybe a kedvezmény. Ennél a típusnál a 100 koronát meghaladó jegyzéseknél, valamint a törlesztéses kölcsönre történt bármely jegyzésnél: részletekben is fizethető. Ez esetben az aláírás alkalmával az aláírt összeg 10 százaléka biztosítékképpen készpénzben, vagy értékpapírban letendő. A részletek a következőképp fizetendőek:

A jegyzett összeg 25 százaléka 1917 január 5-ig.

A jegyzett összeg további 25 százaléka 1917 január 18-ig.

A jegyzett összeg további 26 százaléka 1917 január 27-ig.

A jegyzett összeg további 25 százaléka 1917 február 7-ig.

A biztosítékul letett 10 százalékat az utolsó befizetésnél számolják el.

A 6 százalékos járadékkötvényeket 1921 november 1-től kezdve három havi fölmondással visszafizetheti a kormány. Az 5 és fél százalékos törlesztéses kölcsönt 1922. évtől kezdve husz egyenlő évi részletben sorsolás útján fizetik vissza. A sor-

Vetőmagvak szabad vásárlása gazdáktól!

Az 1916. évi október hó 7-én 3350. szám alatt kelt miniszteri rendelet szerint lehetővé válik még ha azok miniszteri rendeletek értelmében közszükségleti czélokra is igénybe vettek tekintendők, vagy zár alá vétettek. Ennek folytán

veszek: **vöröshere-, luczerna- és egyéb heremagvakat, mindentele fűmagvakat, muharmagot, továbbá vetési czélra bab-, tavaszi borsó-, homoki borsó-, lencse-, bükköny-, vörös és fehér köles-, tavaszi repcze-, gomborka-, kender-, len, napraforgó- és tökmagot** stb. stb.

Veszek **vetőburgonyát is, de csak fajburgonyákat.**

A tisztelt gazdákat, kiknek ilyen vetőmagvaik és vetőburgonyáik vannak eladók, felkérem, sziveskedjenek czégemet levélbeli ajánlataikkal felkeresni, mintákat küldeni, az eladó magfélék mennyiségét és legvégső árát velem közölni.

MAUTHNER ÖDÖN cs. és kir. udvari magkereskedése, BUDAPEST, központ: VII., Rottenbiller-u. 33.

solásokat minden esztendő júniusában tartják meg, a mikor is a kisorsolt kötvényeket 100 korona névérték után 106 koronájával fizetik vissza, tehát a kormány a visszatartott kötvényekre még 5 korona prémiumot biztosít.

Az 1914. évi augusztus hó 1. előtt betéti könyvre elhelyezett összegek, a fölmondási idő épségben tartása mellett, most már teljes összegükben felhasználhatók a jegyzés czéljaira. Kivételesek csak a román betörés által sújtott vidékek pénzügyintézetei. Az ezeknél elhelyezett tőkék csak külön rendelettel megszabott korlátok közt vehetők igénybe.

A 6 százalékos járadékkötvények felhasználhatók lesznek a kivetendő hadi nyereségadó fizetésére. Az az aláíró fél pedig, a ki az 5 és fél %-os állami törlesztéses kölcsönből legalább egy millió korona névértékű kölcsönt jegyez és a jegyzett kötvényeket az aláírás alkalmával névre szóló kötvényre írta össze, az ékként összeírt, névre szóló kötvényre nézve, a mely 1921 április 1-ig és azontul is a visszafizetésig összejárva tartandó, azt a jogot nyeri, hogy az így jegyzett kötvényekben kifejezett követelés az 1921. évben, legkésőbb azonban április 1-én, minden 100 korona névérték után 95 koronával leendő visszafizetésre, 1922. évi április 1-re fölmondhatja. Az 1921 április 1-ig föl nem mondott kötvényeknek közforgalmu kötvényekre leendő fölmondása iránt hivatalból fognak intézkedni.

Ezek az ötödik hadikölcsönnek a jegyzési föltételei, a melyek alkalmasak arra, hogy a legkonzervatívabb tőkést is jegyzésre serkentsék. Olyan tőkeelhelyezési alkalom nyílik ugyanis az új kölcsön előnyös föltételei által, hogy a hazafiság a jegyzés motívumánál csak igen kis százalékként szerepel. Azért mégis hazafiság kötelessége mindenkiné, hogy az új kölcsönre jegyezzen. Meg kell mutatnunk ellenségeinknek, hogy bennünket kifárasztani nem lehet, hogy a magyar nép fáradhatatlan a hazája iránt való áldozatkészségében.

A luczernamag maximális ára. A kormány megállapította a luczernamag maximális árát. A rendelet értelmében a luczernamagért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére nézve métermázsként (100 kg.) tiszta súlyra következő: 1. nagyarakmentes nyers luczernamag 475 korona; 2. nagyarakas nyers luczernamag 420 korona; 3. arankamentesként hivatalosan ólomzárólt luczernamag 620 korona; 4. tisztított, de nem teljesen arankamentes luczernamag, ilyenként hivatalosan piros bárczával ólomzárólvá 590 korona. Kicsinyben (25 kg. és ezen alul) való eladásnál az arankamentesként hivatalosan ólomzárólt luczernamagért (3. pont) követelhető legmagasabb ár kilogrammonként 6 korona 80 fillérenél, a tisztított, de nem teljesen arankamentes és ilyenként piros bárczával ólomzárólt luczernamagért (4. pont) követelhető legmagasabb ár 6 korona 50 fillérenél magasabb nem lehet. Ezeket a legmagasabb árakat, a melyek nagykubban foglalják a rakodállomáshoz való szállítás költségét is, szájk nélkül, készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni. A luczernamagra megállapított legmagasabb árak 1916. évi november hó 18. napján lépnek hatályba. Ettől a naptól kezdve luczernamagot a jelen rendelet hatályának ideje alatt a megállapított legmagasabb árnál drágábban árusítani vagy vásárolni tilos. A ki e tilalmat megszegi, vagy oly üzletet közvetít, a melyet a jelen rendeletben megállapított árnál magasabb áron akarnak kötni, vagy ily üzlet megkötésénél bármely más módon közreműködik, kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Rendelet a cukorréparól. A hivatalos lap rendeletet közöl, a melynek az a legfontosabb pontja, hogy a termelőnek a cukorrépa métermázsjáért 2 koronás új ártöbbletet engedelmel, s nyerscukor-ár gyanánt körülbelül 40 koronás árat szab meg. Ez azért fontos, mert ha egy métermázsa fehércukor termelésében kilencz mázsa répat veszünk alapul, akkor a nyersanyagra nézve 18 koronás ártöbbletet nyerünk, a mi egy legközelebb megjelenendő rendeletben a készcukor áránál fog kifejezésre jutni. Illetékes helyen az az elv érvényesült, hogy a nyersanyag drágulásának az idén egyelőre csak a fele érvényesüljön s éppen ezért a cukor ára a répa árához képest nem fog nagy eltolódást szenvedni.

A rendelet szerint 1917-ben a saját gazdasági szükségletet meghaladó répat csak cukorgyártásra lehet felhasználni, továbbá — felében — szesz-főzésre is, de ez utóbbit csak a rendelet korlátai között. Ha a termelőnek mindezeken után is répa-fölöslege volna, azt a kereskedelmi miniszternek bejelenteni köteles. A szakminisztereknek azonban a répaszükséglet egy részét el is lehet vonni és más iparágaknak engedni át, meghatározandó árért. Az 1917-ben termelendő répáért a szerződésben megállapított alapáron és az 1916—509. M. E. rendeletben foglalt 150 koronás árpótlékon felül további 2 koronát, összesen tehát 35 koronát tartozik új árpótlék gyanánt a termelőnek fizetni. Azonkívül a mellékszolgáltatásoknak továbbra is tartozik a gyár eleget tenni. A mennyiben a gyár oly termelével szerződik, a kivel eddig szerződése nem volt, a répáért legalább oly árat tartozik fizetni, a mennyit azoknak a szerződéses termelőknek fizet, a kikkel az új répatermelő fél termelő viszonya azonos. Ha valamely gyár a mai rendelettel eltérően szerződött volna már eddig, akkor ártöbbletet és külön szolgáltatása a most engedelmzett ártöbbletbe betudandó. Azt, hogy a termelő-viszonyok azonossága alapján a gyár a termelőnek mit tartozik fizetni és hogy a fent em-

lített betudás mekkora mértékű legyen, díjazott szakértő-bizottság állapítja meg, melynek egyik tagját a gyár, másikat a termelő, s elnökét a két megbízott együtt jelöli meg. E bizottság a döntést írásban tudatja a felekkel. A döntés kötelező.

Maximáltak a szappan árát. A hivatalos lap 17-iki száma kernányrendeletet közöl, a melynek ezelőtt egy évvel való megjelenése kétségtelenül véget vett volna a szappanizsornának. Sajnos, ma egy kissé későn érkezik, de ha egyes rendelkezéseit pontosan megtartják és szigoruan ellenőrzik, úgy rendezett helyzetet terem a piacon. A rendelet megszabja, hogy ezentul a szappangyárak általában csak egyféle minőségű: harmincz-harminczhat százalékos zsirtartalmu szappant állíthatnak elő, a melynek kiönként 4 korona 16 fillér az ára. Az egész országban tehát tulnyomó részben csak egyféle, ugynevezett háziszappan lesz forgalomban, mert a ma meglévő készleteket csak december 31-ig szabad érusítani. A rendelet eddig kifogástalan volna, hibája azonban, hogy nem intézkedik a töltőanyagok minőségéről, a mi annyit jelent, hogy a ruhát rontó, káros töltőanyagot az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság rendelkezésig szabadon felhasználhatják a hadiszappan gyártásához is. Aggodalomra ad okot a rendeletnek az az intézkedése is, hogy a hadiszappan gyártásán kívül az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság pipereszappan készítésére is adhat engedelmet, valamint nagyobb zsirsavtartalmu szappan gyártására is, a mi illuzióriussá teheti a rendelet célját. A közönségnek az érdeke, hogy csak egyféle minőségű szappan legyen forgalomban, ilyenformán sem pipereszappant, sem a hadiszappantól eltérő szappant — a borotváló szappanon kívül — nem volna szabad készíteni és pedig annál inkább sem, mert a rendelet ezek árát nem maximalja. Kétségtelen, hogy a közönség érdekében ilyen értelmű pótló rendelkezésre van sürgősen szükség, mert nem szabad megengedni, hogy pipereszappan czimén olyan árat követeljenek a közönségtől, a melyet éppen akarnak.

A rendelet szerint szappant iparszerűen előállító vállalatok 1916 november 26-ától kezdve az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság külön engedelmel nélkül csak az alább megszabott minőségű szappant és mosóport (mosószappant) gyárthatnak és azt csak az előirt módon hozhatják forgalomba. Házi szükségletére bárki készíthet szappant minden engedelmel nélkül, de forgalomba hozni már csak az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság (Budapest, V., Mária Valéria-utca 12.) engedelmével szabad s a kétszáz kilón fölülül készletet be kell jelenteni. Annak a szappannak, melyet a vállalatok külön engedelmel nélkül állíthatnak elő, más állapotban legalább harmincz, de legelőjebb harminczhat % elszappanosított zsirsavat, a mosóporban pedig, ha az zsákarukent kerül forgalomba, legalább három és legelőjebb öt százalékos elszappanosított zsirsavat kell tartalmaznia. Dobozban vagy papircsomagolásban mosópor (szappanpor) csak az előállító vállalat eredeti csomagolásában hozható forgalomba. E mosópornak azonban legalább nyolcz és legelőjebb tizenegy százalékos elszappanosított zsirsavat kell tartalmaznia. Az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság meghatárohatja, hogy a szappan és mosópor előállításához milyen minőségű töltőanyagot kell használni. Ennek megállapításáig a töltőanyag szabadon választható.

Az előbb leirt módon előállított szappant az aladás céljára fél-, negyed-, vagy nyolczadkilós darabokra kell fölosztani és minden egyes darabját Hadiszappan fölirással és a gyártó nevével vagy gyári jegyével kell ellátni.

Kenhető nátronszappant készíteni tilos, káliszappant, vagy a megszabott minőségű eltérő minőségű mosószappant és mosóport (szappanport), továbbá borotválószappant és illatosított piperezappant csak az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság engedelmével szabad előállítani.

A Hadiszappan maximális ára a gyár részéről történő eladásnál kilónként 3 korona 80 fillér, a fogyasztó részére pedig egy félkilós darab 2 korona 08 fillér; negyedkilós darab 1 korona 04 fillér s egy nyolczadkilós darab 52 fillér. A mosópor maximális ára: zsákaruknál a gyár részéről történő eladásnál 80 fillér, a fogyasztó részére 1 korona; eredeti doboz- vagy papircsomagolásban a gyár részéről történő eladásnál 1 korona 50 fillér, a fogyasztó részére pedig 2 korona. Az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság az árakat fölemelheti, vagy csökkentheti.

1916 november 20-ától kezdve a gyárak szappant és mosóport csak azoknak adhatnak el, a kikkel már 1914-ben rendes üzleti összeköttetésben állottak. Hatóságoknak, kórházaknak és közintézeteknek azonban szállíthatnak. A gyárak 1916 december elsején a birtokukban levő hadiszappan mennyiségét kötelesek bejelenteni az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottságnál és 1917 januárjától minden hónap elsején be kell jelenteniük a készleteiket.

Törvényhatóságok, testületek, ipari vállalatok, a melyek alkalmazottaik részére saját üzelmükben akarnak mosószappant főzni, ezt csak az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság külön engedelmével tehetik. A hadiszappantól eltérő minőségű szappant és mosóport csak 1918 december 31-éig szabad forgalomba hozni. Az ilyen szappanért követelhető maximális ár — hatvan százalékos vagy ennél nagyobb zsirsavtartalommal — hét korona. Kisebbszirsavtartalmu szappanért csak arányosan kisebb árat lehet követelni. A kinek a hadiszappantól eltérő minőségű szappantól vagy mosóporból 1917 január 1-én ötven kilónál többje van, köteles fölöslegét január 15-éig bejelenteni és megfelelő áron az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottságnak átengedni. A rendelet érvénybe lépése előtt kötött s azzal

ellenkező szerződések érvényüket veszítik. Szappant és mosóport ezentul a kereskedelemügyi miniszter engedelmével szabad szállítani. A szállító igazolványok kiállítását az Olaj- és Zsirapari Központ (Budapest, V., Vilmos császár-ut 33.) útján kell kérni. A ki a rendelet ellen vét, hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető bírsággal büntetendő. A rendelet kihirdetése napján lép életbe és érvénye Horvát-Szlavonországra is kiterjed.

A Magyar Gazdaszövetség igazgató-választmányának Daranyi Ignác elnöklésével tartott ülésén az elnök megállapította, hogy a Magyar Gazdaszövetség sürgette már kezdetben, hogy a mezőgazdasági czikkkel együtt történjen az ipari czikknek és mindazoknak az anyagoknak ármaximálása, melyekre a gazdáknak szükség van. Hite szerint joga van a gazdák közönségnek az egyenlő elbánásra, nem is kívánnak megkülönböztetést, csak azt kívánják, a mit mezőgazdasági viszonyban joggal lehet követelni, hogy a mezőgazdaság ne részeseüljön mostohatb elbánásban, mint más ágazatok. Radikális és gyors intézkedésre van szükség, mert e nélkül a termelés, különösen a szemtermelés komoly veszedelemnek néz elébe. (Ugy van! Ugy van!)

A nagy figyelemmel hallgatott beszéd továbbá folyamán sürgette a szükségesnek megfelelő újszabotványt, szovateszi a szkulativ irányzat terfoglalását, a földbirtokban mutatkozó nagy eltolódásokat. Honvédelmi szempontból is szükségesnek tartja, hogy megbízható elmentre bizassék a határok őrzése. Azzal zárja beszédét, hogy keressék föl a kormányt, hogy gazdasági kérdésekben, a melyekben a hadsereg és a hadvezetés érdeke nincs érintve, a vita szabadságát a cenzura ne korlátozhassa. Zichy Rafael gróf számolt be ezután a szövetségnek az erdélyi menekült gyermekeknek felruházását illető akciójáról. Sabolcs és Békés vármegyékben 1000 gyermek felruházásáról történt gondoskodás. Az erdélyi menekültek visszatelepítésének kérdésével Czettler Jenő dr. előadása nyomán foglalkozott a választmány. Az előadó vázolta, hogy éppen Erdélyben felelt ki legjobban a gazdasági szervezkedés, kívánatos tehát, hogy azok bevonásának a rekonstrukció munkájába, Első feladat a mezőgazdaság munkabiztosítása, ebben az irányban a Szövetség már kérelmet intézett a kormányhoz. Az állatállományt nem eladni, hanem megtartani kellene. Javasolja, hogy kérjék föl a miniszterelnököt, hogy az alapvető munkálatokban hallgassa meg a Szövetséget, vonja bele annak képviselőit és minden felekezet papságának jelöltéssék ki a ráváró tevékenység. A javaslatot a választmány magáévá tette. A jövő évi termés biztosítását illetően Schandl Károly dr. terjesztette elő azt a javaslatot, hogy keressék meg a földmivelésügyi kormányt, hogy a tavaszi vetőmagbeszerzést minél hamarabb szervezze. Javasolja továbbá, hogy felterjesztést intézzenek a paraszter kender maximális árának felemelése iránt. Vantsó Gyula dr. ezután a jövendelő és vagyonadó végrehajtása tárgyában kibocsátandó pénzügyminiszteri rendelet több szakasát kifogásolta és indítványozza, hogy azok megváltoztatása érdekében intézzen a szövetség fölterjesztést a pénzügyminiszterhez. Bernát István dr. indítványára elhatározták, hogy a földmivelési minisztert fölkerik, hogy a készülő új erdőtörvény javaslatot hozzászólás végett bocsássa a Szövetség rendelkezésére.

A fehérvármegyei vetések. Székesfehérvárról írják: A vetési munkákra és a termények betakarítására kedvező idő járt. Az őszi vetési munkálatok nagy részét befejezést nyertek és a bevetett terület megfelel az előző év bevetett területének. A tengeri tőrése részben még folyamatban van, ugyszintén a répa szedése és betakarítása is. A répatermés kielőgítő, míg a tengertermés a közepesen alul maradt. Az állatállomány a réteken és legelőkön bőséges táplálékot talál. A takarmány és a szénakészlet az állatállomány kitelésére elegendőnek ígérkezik. A vetési munkák befejezésével helyenkint már megkezdtek a tavasziak alá a szántást. A szőlőkben a bujtatási és takarási munkálatok még folynak, míg a szénkénegezés elmarad.

Az érmelléki és tokajhegyaljai szüret. Nagyváradról írják: A híres biharvármegyei Érmelléknek rég volt olyan rossz szüretje, mint az idén. A nagyon drága művelési költségek mellett az időjárás sem kedvezett, a peronosporá pedig nagy károkat okozott. A termésre jellemző az, hogy gróf Zichy Tivadar 17 holdas szőlőjében mindössze hat putton szőlő termett. Sátoraljaihegyaljáról írják: A Tokaj-Hegyalján a szüret igen jó volt. Egy 1200 négyzetméteres területen, a melyet 1000 koronáért vásároltak, 46 gönczi hordó bor termett, a melyet 16.000 koronáért adtak el. Egy 24.000 koronáért vásárolt szőlőben 70.000 korona értékű termés volt, míg egy 25.000 koronát érő szőlőföld idei termését 100.000 koronáért adták el.

Gazdasági előadások a Közteleken. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület évi közgyűlésével kapcsolatosan december hó 8-án és 9-én a Köztelek nagytermében gazdasági előadásokat tart, a melyeknek rendje a következő: I. nap, december 8. Kerpely Kálmán gazd. akad. igazgató a hadi gazdálkodásról. Dr. Weiser István kir. fővezérsz. Hábórus póttakarmányok Németországban és nálunk. II. nap, december 9. Dr. Sigmund Elek műegyetemi ny. r. tanár: A mezőgazdasági iparok, különösen az olajgyártás jelentőségéről a háboru alatt és után. Gyártás József, a m. kir. Növénytermelési Kísérleti Állomás igazgatója: Egyes időszerű növénytermelési kérdésekről. Ifj. Sporzon Pál gazd. akad. r. tanár: Hábórus tapasztalatok a gazdasági gépek alkalmazásánál. Ormándy János gazd. akad. r. tanár: A háborus adótörvényekről.

Az előadás után dr. Tury Zoltán m. kir. pénzügyi tanácsos, a m. kir. közigazgatási bíróság tanácsjegyzője, fogja megadni a felmerülő kérdésekre a felvilágosítást.

A belügyminiszter elvi döntései. Felmerült esetek elbírálásának alkalmából a belügyminiszter legutóbb következő elvi jelentőségű döntéseket hozta: A ki a bejelentőlap kitöltése alkalmával saját házi és gazdasági szükségletét, valamint fölös készletét ki nem számította és fel nem tüntette, kihágást követett el. A kínél vétőmagzükségletet találnak, gabonakészletének be nem jelentése miatt nem büntethető. A megállapítottnál csekélyebb súlyú péksüttemények aránytalanul magas árulása az árdrágításról intézkedő 1914. évi 5600. B. M. számú rendeletbe ütközik. Zsir- és szalonnakereskedő azon cselekménye, hogy rothadt és piszkos disznóbort hoz forgalomba, a közegészségügyről szóló törvény alapján bíráldó el.

Az Országos Közélelmezési Hivatal intézkedései. Több fontos leiratot intézett az utóbbi napokban az Országos Közélelmezési Hivatal a vidéki hatóságokhoz. Legelőbb felszólította őket arra, hogy ellenőrizzék a katonaság hüvelyesvásárlásait, mert a helyzet az, hogy a Hadierőmenny 1. t. útján kapja meg a katonaság szükségletét. Továbbá jelentést kért még a Közélelmezési Hivatal a hatóságoktól az őszi vetés állásáról és arról, hogy a munkálatok biztosítása tekintetében milyen intézkedéseket tettek. Most ismét távirati utasítást kaptak a hatóságok a Közélelmezési Hivataltól, a mely a lisztadagok leszállítására szólítja fel őket. A Közélelmezési Hivatal utasítja a hatóságokat arra, hogy már most kezdjék meg a lisztadagok megszorítását a jelenlegi készletek kiszolgáltatásánál is, hogy ez által a fogyasztást a lehetőség határain belül biztosítani lehessen. A foganatosított intézkedésekről jelentést kér a Közélelmezési Hivatal.

Leszállítják a lisztadagokat. Pécsről írják, hogy a város tanácsa a Közélelmezési Hivatal felhívására a lisztadagoknak egyháttad részszel való redukálását rendelte el. Pécs lisztükségele ezáltal 40 vagonról 33 1/2 vagonra száll le. Az új rendelkezés értelmében egy személy kenyérlisztból 380 gramm helyett 310 grammot, főzőlisztból 400 gramm helyett 334 grammot és a finom lisztből 300 gramm helyett 250 grammot kap. A vendéglői kenyérfegy 150 grammról 125 grammra száll le, míg a szállodai egy 200 grammról 197 grammra. A város tanácsa egyben átírta a katonai parancsnoksághoz, kérve a rendelkezések keresztülvitelét és a külső étkézesek beszüntetését. A rendelet csütörtökön életbe lépett.

A lisztadag csökkentése. Aradról írják: Kürthy Lajos bárónak, a Közélelmezési Hivatal elnökének ismeretes leirata nyomán Arad város tanácsa rendkívüli ülést tartott a lisztadagok redukciója ügyében. A tanács azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy a mostani lisztadagot, a mi havonta és fejenként rendszerileg tudvalevően 7-2 kilóban volt megállapítva, milyen mértékben lehetne csökkenteni. Az erre vonatkozó javaslat 5-6 kilós adagot szánt a fogyasztásnak, a lisztkiosztásnál csak akkor helyezkednek a város erre az alapra, ha az Arad részére eddig megszabott 45 vagon kontingens is változást szenvedne.

A vasuti kocsik kihasználása. A H. T. forgalmi osztálya a gabonaszállítás gyorsítása nézőpontjából fontos értesítést küldött a szerződéses malmokhoz és bizományosokhoz. Tudatja ugyanis velük, hogy az államvasutak igazgatóságától kapott közlés szerint a gabona- és őrlémmennyiség lebonyolításának megkönnyítése céljából a rendszeres tizezer kilogramm rakodósúlyú kocsik mellett jelentékeny számban tizenöt ezer kilogramm és ennél nagyobb rakodósúlyú kocsik is rendelkezésre bocsátatnak, de ezekben a szállítók igen gyakran csak tizezer kilogramm súlyú árut szállítanak. A forgalmi osztály felszólítja ennél fogva a bizományosokat és a szerződéses malmokat, hogy a mennyiben megfelelő árumennyiség fölött rendelkeznek, az árunak a vasuti állomásra való kifuvározását olyképpen intézzék, hogy a nagyobb rakodósúlyúval rendelkező kocsikban mindenkor a hordképesség teljes kihasználásával szállítsák az árut, mert ellenkező esetben a kocsihány tetemesen fokozódik. A gabonának és őrléménynek ilyen módon való feladása pedig annál is inkább szükséges, mert a H. T. forgalmi osztálya szerint a vasut részéről folytatólagosan és nagyobb számban helyeznek ilyen nagyobb rakodósúlyú kocsikat forgalomba.

Csongrádiban nem lesz bevetetlen szántóföld. Szege dről írják: Csongrád vármegyében kedvező időjárás mellett a szántás és az őszi vetés vétele folyamatban van. Az elvetett kalászosok kikelték és nagyon szépek. A vetéssel a gazdák nagyon előrehaladtak és így erős a remény, hogy a vármegyében nem marad bevetetlen föld. Megállapítható,

hogy az őszi kalászosokból az idén többet vetettek, mint tavaly. A legelők a kedvező időjárás folytán megújultak.

Népszerű közgazdasági és kereskedelmi tanfolyamok. A Szabad Lyceum áthatva annak tudatától, hogy nemzetünknek fenntartása a világháború által előidézett nehéz helyzetben sürgősen megkívánja a minél intenzívebb gazdasági nevelést, eddigi közhasznú kulturális tevékenységét e nagy fontosságú munkakörre is kiterjeszti. Népszerű tudományos tanfolyamok mellett szabadegetéri jellegű közgazdasági és kereskedelmi tanfolyamokat is rendez, főleg azok részére, a kik már a gyakorlati életben működve, egyrészt elméleti tudásukat óhajtják mélyíteni, másrészt szakirányú gyakorlati tudás megszerzésére törekcsenek, de nincsen alkalmuk és idejük az főiskolát látogatni. Ezeket a tanfolyamokat a november-decemberi ciklusban íj. Novák Sándor »A magángazdaságok számvitelének jelentősége és a revízió című kurzusával nyitja meg. A folytatólagos kurzusokra vonatkozólag felvilágosítással szolgál Rózsa Dezső bizottsági tag (VIII., Vas-utca 9).

A mezőgazdasági gépek drágulása. Már ismételtelen rámutattunk arra a kárra, a mely a mezőgazdasági gépek folytonos drágulásától mezőgazdaságunkra hárul. A gépjárák kartellje gondoskodik arról, hogy minden lehető alkalommal emelje az árakat és így nem csoda, ha a mezőgazdák lapjai már most szükségesnek tartják figyelmeztetni szövetkezteiket arra, hogy már most szerezzék be gépszküszégeiket, mert tavaszig valószínűleg 30%-os áremelkedés fog beállani. A magunk részéről jobb szeretnők, ha a gazdák erélyes szervezkedéssel vennék elejét az árfelemelésnek, a helyett, hogy annak szükségszerű bekövetkezését hangoztatják. Minden körülmények között szükségesnek tartjuk azonban, hogy a kormány erélyes kézzel lépjen közbe és akadályozza meg a gépjáráknak csakis spekulációval magyarázható tervezett emelését, a mely a mai munkáshiány idején a magyar mezőgazdaságnak különösen nagy megterhelését és károsodását jelentené.

A belföldi dohánytermelés fejlesztése. Berlinből írják: A statisztikai hivatal kimutatása szerint a német vámerületen az idén 12 705 hektár a dohányval beültetett terület, a mi a múlt évi adatokkal szemben 3690 hektár növekedést jelent. Poroszországban Brandenburg áll első helyen a dohánytermelés terén, még pedig 1499 hektárral a tavalyi 1272 hektárral szemben. Bajorországban 2406 hektár a terület, a mi 812 hektárral nagyobb, mint a múlt esztendőben. Hogy Badenben 5219 hektár a terület, arról már említést tettünk.

A mint látható, Németország a legmesszebbmenően meghoz minden áldozatot a belső dohánytermelés növeléséért. Nálunk még mindig tünődnek a beváltó ár nagysága fölül, pedig inkább adjanak meg mindent a belső termelés előmozdítására, sem hogy később a behozatali dohányért kelljen nagy árat fizetni. Az utóbbi eshetőségnek valutáris hátránya is van és eltekintve a nemzetgazdasági kártól, csakis azoknak lehet érdeke a dohánybehozatal tulsúlyra juttatása, a kik ebből a háborus üzletből milliók hasznot akarnak húzni.

A jövő évi szőlőtermés biztosítása. Hunkár Dénes főispán, a Veszprémvármegyei Gazdasági Egyesület elnöke felterjesztést intézett a földművelési kormányhoz a vármegyei szőlőgazdák részgelicz-, szénkéng- és rézkénporzsükségletének érdekében. A feliratban arra kéri a kormányt, hogy a jövő évben legalább is annyi rézgáliczot biztosítson Veszprém vármegyének, mint a remnyit a múlt évben kitült. Kéri továbbá, hogy a rézkénpor beszerzése is az állam útján történjék és a törvényhatóság megbízásából a gazdasági egyesület által osztassék ki. Erősen hangsúlyozza az egyesület elnöke a szénkéng hiányából eredhető óriási károkat. Az egyesület kéri a kormányt, kövessen el mindent a szénkéng megszerzésére.

A jövő évi rézgáliczszükséglet fedezése. Több lapban olyan hír jelent meg, mely szerint a földművelésügyi miniszter a szármári hegyközséget arról értesítette volna, hogy jövő évi rézgáliczszükségletét minden szőlőbirtokos és pedig már januárban meg fogja kapni és hogy a rézgálicz ára körülbelül 650 K lesz. Illetékes helyről azt az értesítést kaptuk, hogy sem a földművelésügyi miniszter, sem a minisztérium tisztviselői ilyen kijelentést nem tettek és nem is tehetnek. A tény az, hogy a földművelésügyi miniszter a jövő évi rézgálicz szükséglet fedezésére is minden lehető meg fog tenni, de azt még senki sem mondhatja meg, hogy mikor és mennyi rézgáliczot fognak kapni a termelők és mennyiért lesz a rézgálicz beszerezhető. Annyi rézgálicz minden valószínűség szerint jövőre is lesz, mint a mennyi az idén volt, az ára pedig előreláthatólag sokkal olcsóbb lesz métermázsánként 650 koronánál. — Mihelyt a minisztérium abban a helyzetben lesz, hogy bővebb tájékoztatást nyújthat, azt azonnal meg fogja tenni.

A szőlőtermés és a borárak. A szőlészeti és borászati felügyelő november 9-iki kelettel következőkben számolnak be a szőlők állapotáról, a termésről és a borárak alakulásáról:

Budapesti kerület: A szüret eredménye változó, a nagy átlag 3-4 hektoliter. Az ujbort egészen 280 koronát ígérnek hektoliterenként. — Szekesvárdi kerület: A bortermés holdanként átlagosan 7 hektoliterre becsülhető. Novemberben 300-318 koronás kötések történtek. — Pécsi kerület: A bortermés kat. holdanként 9 hektoliterre tehető. Ujbort seprőtől 300 koronáért vásároltak. A munkálatok lassan haladnak. — Tapolcai kerület: A munkáshiány miatt valószínűleg igen sok szőlő fedetlen marad. A bor ára még mindig emelkedik. Ujbort ára 280-360 korona. A szőlővesszők jól beérették.

Soproni kerület: A bortermés nagyrészt gyenge, minősége jó. Ujbort ára hektoliterenként 300 korona, óbor ára 400 korona. — Pozsonyi kerület: A kedvezőtlen időjárás a hegyi szőlőkben holdanként 4-5 hektoliterre apasztotta a tavasszal bőnek mutalkozó termést. Sikfekvésű szőlőkben az eredmény még gyengébb. Ujbort ára 260-320 korona. A must cukortartalma átlagban 18-19 klosterneburgi fok. — Bala-sagyarmati kerület: A bor ára 300 korona, sőt ennél magasabb is. A vesszők jól beérették, a rügyek duzzadtak. — Miskolci kerület: A termés átlagosan 5 hektoliter, a jobban kezelt szőlőkben 12-15 hektoliter. A must ára 180-240 korona, ujbort sepről 300-320 koronával veszik. A szőlő fája beérett, még a fagytól szenvedettek is. — Egri kerület: A bortermés átlagban közepesen aluli. Heves vármegyében 15 hektoliter, Jász-nagykunszolgok vármegyében átlag csak 5-6 hektoliter. A bor ára 300 korona. — Tarcali kerület: Egy-két szőlőben még szüretelnek. Az eredmény kat. holdanként 12 hektoliterrel felfelé 50, sőt 60 hektoliterig termett. Az árak jelenleg 400 koronán felül emelkedtek. — Beregszászi kerület: A bortermés kat. holdanként 20-40 hektoliter között van, nagy átlagban 30 hektoliterre tehető. Az ujbort ára 270-350 korona. A fedés folyamatban van. — Szatmári kerület: A termés holdanként mintegy 20 hektoliter. Az ujbort ára 260-300 korona. A szőlővesszők beérése nem tökéletes. — Bihardiószegi kerület: A must ára 200-250 korona. Borkészlet csekély. Az őszi munkák végét az idő elősegíti. — Ménési kerület: A mustok erjedése gyorsan és jól folyt le. Az új fehér bor ára 270-300 korona, a vörös bor 400-500 korona. — Kecskeméti kerület: Seprős ujbort 300 koronán felüli árárt is elkelt. Óbor kevés van, 400 koronát kérnek érte. Békés és Csongrád vármegyék kötött talaju sík szőlői kiveszőben vannak. — Nagyenyedi kerület: A termés kat. holdanként 14-20 hektoliter, 17-23% cukortartalommal. A must nagy részét hektoliterenként 160-270 koronáért adták el. Óbor alig van. A fagy és a liszt-harmat tekintélyes károkat okozott.

Bevásárlás a hadsereg részére. A földművelési minisztérium a hadsereg borszükségletének fedezése céljából felhívta azokat a termelőket és kereskedőket, a kiknek eladó boruk van és ezt a célra felajánlani akarják, hogy idevonatkozó adataikat az Állami közpinczék főfelügyelőségéhez, Budafokra küldjék be. Ajánlat csakis olyan borra tehető, a mely az ajánlattevőnek a saját tulajdonát képezi, tehát ügynököknek és más közvetítőeknek ajánlatai figyelembe nem vétetnek. Az ajánlatban világosan meg kell mondani, hogy az óborra, vagy

NYILTÉR.

E rovatban közöltétek nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

CZIROKSZALMÁT

minden mennyiségben
legmagasabb ár
mellett vásárol

VIRÁG- és BIBÓ KÁLMÁN
Budapest, V. ker., Lipót-körut 7. szám.

TELEFON: 107-23.

VÉDJÜK MEG

A MAI ÉRTÉKES

ÁLLATÁLLOMÁNYT!

**A borjak felnevelése legjobban
sikerül, ha mindjárt születésük
után beoltatjuk azokat**

**BORJUTÜDŐLOB ÉS
BORJUVÉRHAS ELLEN.**

Mert: ezek a ragályosírak a legveszedelmesebbek az ujszülöttekre és ezek ellenében módunkban van szérumozással **HATÉKONYAN** védekezni.

A megfelelő szérumok hazánkban a

Jenner-Pasteur Intézetben

Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 39. sz. a.
készülnek.

Az Intézet első és eredeti termelési helye hazánkban az összes állatgyógyászati szérumoknak és a készítmények államilag felülvizsgáltanak

Gramofon

Csodásan erős, tiszta hangú beszélő-gép 36 korona, nagy »Union« szerkezzettel 45 korona. Legszebb hang-
lemezek az összes dalok, zenék, operák, tréfás előadások stb. 90 fillértől 4
koronáig. Árjegyzékét az összes hangszerekről ingyen küld

Mogyoróssy Gyula

kir. szab. hangszergyár

Budapest, Rákóczi-ut 17.

pedig ideai borra, továbbá vörösborra, vagy fehér borra vonatkozik-e, valamint pontosan fel kell tüntetni az eladó bor mennyiségét, eladási árát és lehetőleg a bor termelési helyét is és be kell jelenteni, hogy hol van a bor elhelyezve. Mintát nem kell beküldeni, mert azon esetben, ha a minisztérium indokoltan tartja, a helyszínére kiküldendő szakközöggel fogja a bort megmintaztatni.

A lóheremag requirálása és legmagasabb ára. A Szatmár-vármegyei Gazdasági Egyesület rendkívüli igazgató-választmányi ülésén foglalkozott a lóheremag requirálására és ármaximálására vonatkozó rendelettel. Világossy Gáspár titkár kifejtette, hogy a rendelet a gazdákra sérelmes, mert a már megkötött s gazdák hibáján kívül teljesen le nem bonyolított adás-vételek érvénytelenek. továbbá, mert a gazdát teljesen megfosztja rendelkezési jogától. Javasolja, hogy az egyesület küldöttségileg forduljon a földművelésügyi kormányhoz és kérje a rendeletnek Szatmár vármegyére vonatkozólag való megváltoztatását annál is inkább, mivel a kedvezőtlen aratási eredmény, a tengeritermés gyengése a gazdákat olyan szomorú helyzetbe hozta, hogy egyedül a kedvezőbb lóheremagból várhatják kárpótlásukat. Az ülés kimondta, hogy az egyesület feljuttatja a földművelési kormányhoz és ezt küldöttség viszi fel, az ügy pártolására felkéri a megye országgyűlési képviselőjét, ezenkívül úgy az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet, mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségét az erkölcsi támogatására.

A Magyar Szőlősgazdák Egyesületének igazgatói választmányára Zselénski Róbert gróf elnöklésével tartott ülésén Drucker igazgató tájékoztatta a választmányt a törkölyfűző szövetséget létesítéséről. A folyó évben csak kevés szövetséget fogja megkezdhetni működését. A december 31-ig megállapított terminust a mostani viszonyok között rövidnek tartja. Kifogásolja, hogy minden szövetséget alakításához az összes termelőnek területnagyság szerinti többségére van szükség. Helyteleníti, hogy a törköly árát egységesen az egész országra és a minőségre való tekintet nélkül szabták meg. Az előterjesztés nyomán megindult vitában Hammersberg Jenő dr., Matta Árpád, Koppély Géza és az elnök vett részt. A jövő évi rézgálic és sörénkének biztosítása ügyében a választmány elhatározta, hogy a jövő hónap elején értekezletet fog tartani, melyen alkalmat nyújt a birtokosoknak, hogy a múlt szezonban szerzett tapasztalatait és ebben folyó kívánságait is előterjeszthessék.

A szőlőmagolaj. Ugy Ausztriában, mint Németországban a szőlőmagvakat még a nyár folyamán

requiráltak és így tekintettel a nagy olaj- és abrak-takarmány szükségletre, kívánatos, hogy ez Magyarországon is megtörténjen. A Szőlősgazdák Egyesülete legutóbbi igazgatósági ülésén elhatározta, hogy az Olaj- és Zsírközpont kezdeményezésével a kormányhoz sürgős felterjesztést intéz, hogy nálunk is kötelesek legyen mindenki szőlőmagvakat beszolgáltatni, a mi tekintettel arra, hogy a törköly túlnyomó részét sorszűzdek megszerzik, különös nehézséggel nem fog járni.

A lengyel-magyar gazdasági viszonyról. minap est'e Pauncz Alfréd, a Kereskedelmi Múzeum varsói levelezője nagy és díszes közönség előtt előadást tartott. Ismertette a lengyel ipar kifejlődését előidéző körülményeket, a melyek Lengyelország iparfejlesztéséhez vezettek, úgy hogy az ottani gyár-
ipar 400.000 munkást foglalkoztat és évente két milliárd értékű árut termel. Szerinte a békekötés után a lengyel és a magyar gazdasági érdekeket könnyű lesz összeegyeztetni. A magyar mezőgazdaság, melynek most többet kell majd termelnie, a termelt többlet egy részét a lengyel piacon fogja elhelyezhetni, mely addig is idegen termékekre volt utalva és most elzáródik az orosz beszerző forrásoktól. A lengyel mezőgazdaság bizonyára át fog térni az intenzívebb művelési módokra és ezekhez épp olyan iparizálókra lesz szüksége, a melyekben a magyar ipar nagyon versenyképes. Az előadó következtetése szerint a lengyel területre való kivitelünk fejlesztése korántsem lesz imprialista, hanem egyaránt meg fog felelni a magyar és lengyel gazdasági érdekeknek.

A jövő évi kenyér biztosítása. A kedvező időjárás mellett az őszi vetések országsszerte szépen fejlődnek és a vetési munkálatok is a megfogható munkacsoporttal bár, de fokozott szorgalommal folynak. Fontos háborús érdekünk, hogy a háborút gazdasági téren is megnyerjük, azért nagyon helyesen teszik a gazdák, ha a kedvező időjárást kihasználják és minél nagyobb területet vetnek be őszi gabonával, mert ezeknek a termés mégis csak biztosabb, mint a tavaszi gabonaféléké. A tapasztalat szerint december végéig egész nyugodtan vethetünk búzát, csak arra ügyeljünk, hogy az ilyen késői vetéseknél ne sajnáljuk a vetőmagot, holdanként 120-130 kg.-ot is vethetünk, hogy a késői vetés sikerét biztosítsuk. A francia kamara úgy ösztönzi a francia gazdákat a fokozott mezőgazdasági munkára, hogy a termelők részére minden métermáza búzáért három frank jutalmat állapított meg és husz frankot annak a gazdának, ki egy hektár olyan földet vet be, a mely a múltban bevetve nem volt. A magyar gazdákat nem kell hasonló módon munkára ösztönözni, csak a kor-

many biztosítsa a jövedelmező termelés feltételeit.

Mezőgazdasági helyzet Torda-Aranyosban. A Torda-Aranyosvármegyei Gazdasági Egyesület jelentése szerint az őszi vetések szépen kikelték. A vetések fejlődéséhez egy kevés esőre volna még szükség. A szántás-vetési munkálatok szeptember-október folyamán a száj- és körömfájás, valamint a szárazság miatt fennakadást szenvedtek. A hiányokat a gazdák most igyekeznek pótolni. Már most jó előre hangoztatjuk, hogy a Haditermény R.-T.-nak legnagyobb fontosságú feladata a tavaszi vetőmagvak biztosítása, a mely iránt a kereslet rendkívül nagy lesz Erdélyben. Az állatárak magasabbak jóval, mint Budapesten. Az új borárak 3 K-ig emelkedtek, a vételkedv mérsékelte. A heremagban megindult forgalmat az árak maximálaló rendelet teljes mértékben beszüntette. A szénáért 100 kg.-ként 16 K-át fizetnek préseletlenül, árpa és zabslamáért 100 K-t. A menekülők láttára beállott lehangoltság megszűnt és újult erővel és kedvvel folytatja a gazdaközönség az időszerű munkálatokat.

Az időjárás és a vetés. A legutóbbi nagy havazás mezőgazdasági hatására nézve ma több nagy gabonakereskedő cégünél érdeklődtünk, hogy milyen jelentéseket kaptak az ország különböző részéről? Azt a fölvilágosítást kaptuk, hogy Zala-, Somogy-, Baranya-, Vas-, Veszprém-, Sopron-, Moson megyékben 15-20, Pozsony-, Nyitra-, Nógrád-, Gömör-, Heves-, Bácsbodrog-, Temes-, Pest-, Torontál megyékben stb. pedig 15 milliméternél kisebb havazás volt, vasárnap óta pedig különösen az ország egyes vidéken, csapadékos az időjárás. A havazást tekintettel arra, hogy a múlt hét végén egyszerre téli időjárás keletkezett, általában kedvezőnek tartják, mert a vetést eddig nem védte hótakaró a fagy ellen. Megnyugvást keltene, ha a mezőkön nem olvadna el a hótakaró. (De már elolvadt). A mi a bevetett területet illeti, a kereskedőcégek információja szerint, ha az ősziéből nem is lehet olyan területre számítani, mint normális időben, valószínűen mégis nagyobb lesz az őszi terület, mint a múlt kampányban.

Erdei munkásoktagok. A honvédelmi miniszter rendeletet küldött valamennyi törvényhatósághoz, a melyben közli, hogy a katonai munkásoktagokat erdei munkára is igénybe lehet venni. A munkásoktagokat a vármegyei gazdasági munkabizottságnál kell kérelmezni és a földművelési miniszter a bizottság javaslata alapján az erdei munkásoktagokat éppen úgy kirendeli, mint a gazdasági munkásoktagokat.

Feloldás főszerkesztő, kiadótulajdonos: MAILÁTH LÁSZLÓ. Szerkesztő: FEHÉR ZOLTÁN.

Az ötödik magyar hadikölcsön.

A hosszan elhúzódó háború nagy pénzügyi követelményeket támasztván az államhatalommal szemben, a hadi szükségletek zavartalan ellátása céljából új hadikölcsön kibocsátása vált szükségessé. A hadviselés költségeinek fedezésére a pénzügyminiszter ezúttal — épp úgy, mint az előző hadikölcsönök kibocsátása alkalmával — 6%-kal kamatozó járadék-kölcsön-kötvényeket és ezenkívül — új típus gyanánt — 5 1/2%-kal kamatozó törlesztéses kölcsönkötvényeket bocsát nyilvános aláírásra. A pénzügyminiszter tehát ez alkalommal is közvetlenül fordul a közönséghez.

Az aláírás tartalma és az aláírási helyek.

Az aláírás időtartama 1916 november 23-tól december 22-ig bezárólag terjed. Aláírási helyekül fognak szerepelni az összes állami pénztárak és adóhivatalok, a postatakarékpenztár és annak közvetítő helyeiül szolgáló összes postahivatalok, valamint az összes számoltató házi pénztárek.

A címletek nagysága.

A kibocsátásra kerülő 6%-kal kamatozó járadék-kölcsön kötvényei 50, 100, 1000, 5000 és 10.000 koronás, az 5 1/2%-os törlesztéses kölcsön kötvényei pedig 2000, 5000, 10.000 és 50.000 koronás címletekben fognak kiállíthatni.

Az aláírási ár.

I. A 6%-kal kamatozó járadék-kölcsönkötvény kibocsátási ára — épp úgy, mint a korábbi 6%-os járadék-kölcsönöknél — tulajdonképpen 97 K 13 f.-vel van számolva, arra való tekintettel azonban, hogy a járadék-kötvény kamatozása a kölcsön jegyzését és befizetését megelőzőleg már f. évi november 1-én veszi kezdetét, a megfizetendő folyó kamatot hozzáadásával a járadék-kölcsönkötvény aláírási ára minden 100 korona névértékért a következő összegekben van megállapítva:

1. arra az esetre, ha az aláíráskor az aláírt összeg egész ellenértéke befizetett:
    - a) az 1916. évi november 23-tól december 5-ig bezárólag történő aláírás esetén 97 K 70 f.-ben,
    - b) az 1916. évi december 5-ét követő időben 1916. évi december 22-ig bezárólag történő aláírás esetén 98 koronában;
  2. ha pedig az alább ismertetendő kedvezményes (részletekben történő) fizetési módot választva a kötvény aláírásának egész tartamára szolgáló 98 K 50 f.-ben.
- II. Az 5 1/2%-kal kamatozó törlesztéses kölcsönkötvény kibocsátási ára tulajdonképpen 95 korona; arra való tekintettel azonban, hogy a kölcsönkötvények kamatozása a kölcsön jegyzését és befizetését megelőzőleg már f. évi október 1-én kezdetét veszi, a kibocsátás megfizetendő folyó kamatot hozzáadásával a törlesztéses kölcsönkötvények aláírási ára minden 100 korona névértékért a következő összegekben van megállapítva:
1. arra az esetre, ha az aláíráskor az aláírt összeg egész ellenértéke befizetett:
    - a) az 1916. évi november 23-tól december 5-ig bezárólag történő aláírás esetén 96 koronában,
    - b) az 1916. évi december 5-ét követő időben 1916. évi december 22-ig bezárólag történő aláírás esetén: 96 korona 25 fillérben;
  2. ha pedig az alább ismertetendő kedvezményes fizetési módot választva a kötvény aláírásának egész tartama alatt változatlanul 96 korona 75 fillérben.

Kamat-esedékesség.

Az ötödik hadikölcsön 6%-os járadék-kötvényei 1916. máj. 1-től kezdődőleg és minden év máj. 1-én és november 1-én lejáró lejáró utólagos részletekben évi 6%-kal, az 5 1/2%-os törlesztéses kölcsönkötvények pedig 1916. október 1-től kezdődőleg évi 5 1/2%-kal minden év április 1-én és október 1-én lejáró lejáró utólagos részletekben kamatoznak, tehát a

járadék-kölcsönkötvényeknél az első szelvény 1917. évi máj. 1-én, a törlesztéses kölcsönkötvényeknél pedig 1917. április 1-én esedékes. A folyó évi október 1-től illetve november 1-től az aláírás napjáig járó folyó kamatok azonban az aláírások nem kell megfizetnie; ezek ugyanis — amint fentebb említettük — a kötvények aláírási árának bent-foglaltatnak.

Befizetési hely.

Ugy a járadék, mint a törlesztéses kölcsönre történő jegyzéseknél az aláírt összegek ellenértéke az aláírási helynél fizetendő és az aláírási áron felül az aláíróval szemben sem folyó kamatot, sem jutalék tesztállításának helye nincs.

Részletfizetési kedvezmény.

Az esetben, ha a 6%-os járadék-kölcsönre aláírt összeg 100 koronát meg nem halad, az aláírás alkalmával az aláírt összeg egész ellenértéke befizetendő. A 5%-os járadék-kölcsönre történő és 100 K-át meghaladó, valamint az 5 1/2%-os törlesztéses kölcsönre eszközölt aláírásoknál azonban a befizetés részletekben is teljesíthető. Ez esetben az aláírás alkalmával az aláírt összeg 10%-a biztosítottéppen letendő és pedig készpénzben vagy megfelelő értékpapírokban. A részletek pedig a következőképp fizetendők:

- A jegyzett összeg ellenértékének 25%-a legkésőbb 1917. január 5-ig;
- a jegyzett összeg ellenértékének 25%-a legkésőbb 1917. január 18-ig;
- a jegyzett összeg ellenértékének 25%-a legkésőbb 1917. január 27-ig;
- a jegyzett összeg ellenértékének 25%-a legkésőbb 1917. február 7-ig.

Az utolsó befizetés alkalmával az aláírási hely a letett biztosítékok elszámolja, illetőleg visszaadja.

A jegyzési nyomtatványok.

A jegyzés céljára szolgáló nyomtatvány-úrlapok az összes aláírási helyeknél átadhatók. Ily nyomtatványok hiányában az aláírás levélleg is eszközölhető.

A befizetési elismervények kiállítása és a végleges címletek kiadása.

A befizetés alkalmával az aláíró fel az aláírási helytől pénztári elismervényt kap, amely a felhívásra 1917. január 15-től kezdve a m. kir. pénzügyminiszterium részéről kiállított ideiglenes elismervényre fog kicserélteni, amennyiben várakozás ellenére eddig az időpontig a végleges címletek kiadhatók nem lesznek.

A végleges címletek kiadására nézve illetve a felhívásra kiadott ideiglenes elismervényekhez a végleges kötvényekre való kicserélésére nézve idejekorán hírdetmény útján fog a felhívás közzétettni. A végleges kötvények kiadása költségmentesen ugyanazon a helyen fog megtörténni, ahol a pénztári elismervények, illetve a felhívásra kiadott ideiglenes elismervények kiadhatók.

A kölcsön felmondása.

A m. kir. pénzügyminiszterium a 6%-os járadék-kölcsönre vonatkozólag fenntartja magának azt a jogot, hogy előre föfizetendő három havi előzetes felmondás mellett, ezt a kölcsönt egészben vagy részben, névértékben visszafizeltesse, azonban az esetleges felmondás 1921. november 1-ét megelőző időre nem fog eszközöltetni.

Az 5 1/2%-os állami törlesztéses kölcsön visszafizetése.

Az 5 1/2%-os törlesztéses kölcsön az 1922. évtől kezdve husz megközelítőleg egyenlő évi részletben fog visszafizettni.

A törlesztés számcsoportonként való sorsolás útján történik és a kisorsolt kötvények minden 100 K névérték után 105 K-val várhatnak be. A sorsolás minden év június havában tartatik meg, a kisorsolt kötvények a sorsolás követő első szelvényesedékes napon válnak esedékesek. Az első sorsolás 1922. év június havában fog megtartatni és a kisorsolt kötvények 1922. évi október 1-én kerülnek beváltásra. A visszafizetésre esedékesé vált kötvények kamatozása a fűkeesedékes napjával megszűnik.

Betétek felhasználása.

A betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknek 1914. évi aug. hó 1. előtti betéti könyvre elhelyezett, egyébként a moratórium feloldó rendeletben foglalt korlátozások alá eső betétek a kibocsátásra kerülő kölcsönökre történő befizetések céljára — ünérhetőleg a kikötött felmondási idők óráiban tartása mellett — teljes összegükben igénybe vehetők. Kivételt e tekintetben csupán a remán befizetés által érintett területen székely községeknél elhelyezett betétek alkotnak, amelyek a kölcsönjegyzés céljára csak bizonyos rendeltetleg megszabott korlátok közt vehetők igénybe. Azok, akik a befizetésekre pénzügyi betétjüket kívánják igénybe venni, annak az intézettel, vagy céggel, illetve annak az intézettel vagy céggel, melynek közvetítésével tartoznak jegyezni, amelynél a betét el van helyezve.

Különleges kedvezmények az ötödik hadikölcsönrel.

A most kibocsátásra kerülő 6%-os járadék-kötvények felhasználhatók lesznek az 1916. évi XXIX. L-cz. alapján kivétel nélkül négyesgázdíj fizetésére. Az az aláíró, aki az 5 1/2%-os állami törlesztéses kölcsönből legalább egy millió korona névértékű kötvényt jegyez és a jegyzett kötvényeket az aláírás alkalmával névre szóló kötvényre írta össze, az ekként összeírt, névre szóló kötvényre nézve, amely 1921. április 1-ig és azon túl is a visszafizetésig összeírva tartandó, az a jogot nyeri, hogy az így jegyzett kötvényekben kifejezett követelés az 1921. évi évi, legkésőbb azonban április 1-én, minden 100 K névérték után 95 K-val leendő visszafizetésre, 1922. évi április 1-re lemondhatja. Az 1921. április 1-ig fel nem mondott kötvényeknek közforgalmi kötvényekre leendő feloldása iránt hivatalból fognak intézkedni.

Közforgalmi kedvezményes kamatfű mellett a kibocsátandó kötvényekre a kölcsönjegyzés céljaira.

A kibocsátandó kötvényekre az Osztók-Magyar Bank és a m. kir. Hadikölcsönpenztár a kötvényeknek kezdarányos lekötés (ombarbitörzés) mellett, a névérték 75%-áig, a mindenkori hivatalos állítószámított kamatlábon, tehát jelenleg 5%-os kamattal, nyújtanak kölcsönt. Ezek a kedvezmények 1917. évi decz. 31-ig maradnak érvényben. Az ötödik hadikölcsönrel egyébként is mindazok a kedvezmények biztosítva vannak, amilyek a negyedik hadikölcsönrel az aláírókat megillették.

Az 5 1/2%-os törlesztéses kölcsönrel legalább egy millió korona névértékű névre szóló kötvényre leendő összeírás mellett eszközölhető jegyzése azonban kombarbitörzésen felvételével ünérhetőleg nem vonható le s az ilyen névre szóló kötvény ombarbitörzés tárgyát nem képezheti.

Az ötödik hadikölcsön előnyös feltételei a pénzügyi kedvező helyzete, a háború a végső döntés felé érlelő győzelmeink és annak világos felismerése, hogy a létünkert folytatott nagy küzdelem diadalmas befejezésére szükséges kölcsön jegyzésében való minél nagyobb részvétellel magán érdekeink mellett a közérdeket is hűhatóan szolgálhatjuk, biztosítékaik annak, hogy az ötödik hadikölcsön jegyzésének eredményében előrelátólag még impozánsabban fog megnyilvánulni a ország lelkes önjáratlma és nagy teherbírási ismeretlen fényes bizonysgalot levő közgazdasági ereje mint az előző hadikölcsönöknél.

ÁLLAMGÉPGYÁRI

„ASTRA“ gázmotorok,
 „ASTRA“ gázlokomobilok,
 „ASTRA“ gázekék.

Ideális üzemgépek. Leggazdaságosabb üzem.

Az „ASTRA“ gázgépek üzeme a legolcsóbb; óránként és lóerőnként 450+490 gramm faszenet fogyasztanak. — Golyóscsapágyas cséplőgépek, gőzlokomobilok, utimozdonyok, elsőrangú mezőgazdasági gépek. —

Árjegyzékkel és árajánlatokkal szívesen szolgál a

Magyar Királyi Államvasutak
 Gépgyárának Vezérügynöksége
 Budapest, Vilmos császár-ut 32.

Fedezze már most

tavaszi szükségletét

mindennemű gazdasági cikkekben. Gép- és hengerolajok, mindenfajta kenőanyagok, tömítőanyagok, varró- és kötőszijak, gépszijak, szijösszekötők, ruggyantaárúk, fedéllemezek, vízhatlan ponyvák, fecskendők és szivattyúk, gözkesodronykötelek dobsinek, torrcsövek, forrcsövek, mentőszekrények, feszmérők, kenőszelenczék stb. valamint a gazdaságban előforduló minden egyéb anyagok a legjobb minőségben, legolcsóbb árakon kapható: 4-4

Schottola Ernő, Budapest
 VI. kerület, Vilmos császár-ut 53. szám.

Minden gazda olvassa el a

Többtermelés a mezőgazdaságban

czimű könyvet.

Szerkesztette:

Kovácsy Béla.

Agazdákra nézve
 nélkülözhetetlen!!

Ára portómentes
 küldéssel 12 korona
 80 fillér.

Írták: Bársony István, író. — Dr. Czettler Jenő, min. s. tük. r. főiskolai előad. — Dicity Dezső, a Magyar Királyi Ampelológiai Int. zet agrárgeológusa. — Dörner Béla, m. kir. jószágfelügyelő. — Grabner Em. l. a magyar királyi növénynevesítő állomás vezetője. — Hegyi Dezső, a m. kir. növényélet- és kórtant. állomás vezetője. — Dr. Hütyra Ferencz, a m. kir. gazdasági akadémiai igazgató, műgyetemi m.-tanár. — Kerpely Kálmán, m. kir. gazd. akadémiai igazgató, dohánytermelési kísérleti állomás vezetője. — Or. Korányi Frigyes dr., miniszteri tanácsos, az O. K. H. ügyvezető igazgatója. — Kovács Imre, az Orsz. vi. Kir. Gyapjúminősítő Intézet igazgatója. — Kovácsy Béla, ny. m. kir. gazd. akadémiai igazgató, a Műtrágyát értékesítő Szövetkezet mezőgazdasági osztályának igazgatója. — Landgraf János, min. tanácsos. — Ormándy János, m. kir. gazdasági akadémiai tanár. — Péter Béla, m. kir. gazdasági akadémiai igazgató, egyetemi m.-tanár. — Rubinek Gyula, az OMGE igazgatója. — Dr. Sigmund Elek, műgyetemi tanár. — Ifj. Spozon Pál, m. kir. gazdasági akadémiai tanár, a magyar-óvári gépkísérleti állomás vezetője. — Ujhelyi Imre, m. kir. gazd. akadémiai igazgató. — Vogel József, főhercegi uradalmi mérnök. — Winkler János, a Baromfitenyésztők Orsz. Egy.ületének titkára.

Kapható Lapunk kiadóhivatalánál.

EREDETI MOTOREKE

Hazánkban tökéletesen bevált.

Számos utánrendelés.

Állandó nagy raktár Budapesten alkatrészekből és saját javítóműhely.
 Ekevezető tanfolyamok. ✂ ✂ Szakmérnökök és gyakorlott szerelők.

Vezérképviselet:

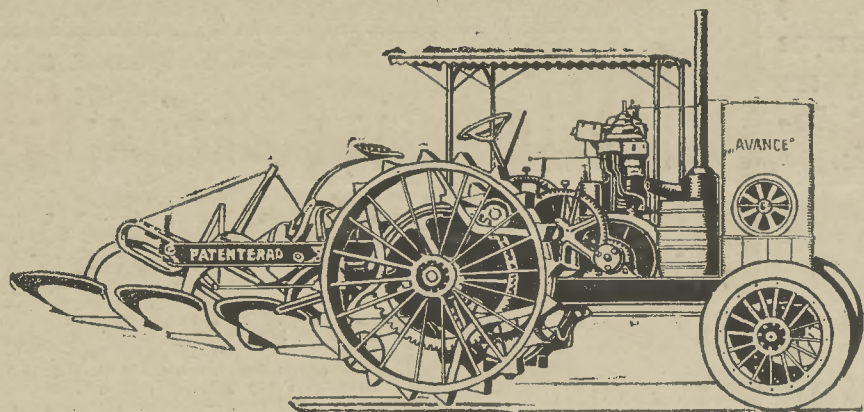
Gazdaságberendező és Motoreke R.-Társ.

Budapest, VI., Vilmos császár-ut 45., I. em.

Telefon interurban 76-94.

Sürgőnyczim: DIPLINGS.

„AVANCE” nyersolajmotorekére

beérkező számos utánrendelés ezen gép jóságának és célszerű voltának legjobb fokmérője.

Ezen kifogástalanul és a leggazdaságosabban dolgozó motoreke felülmulhatatlan előnyei:

**könnyű önsúly,
egyszerű szerkezet,**

aránytalanul nagyobb tartósság a benzinüzemű automobilrendszerű gépekkel szemben!

Nincs karburátor! Veszélytelen!

Biztos üzem!

Csekély üzemfogyasztás!

Egyszerű áttekinthető kezelés!

Két előremenet és hátrahaladási sebesség!

Önműködő ekekészlete páratlan szántási minőséget eredményez!

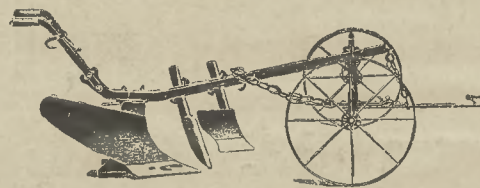
Vontatási, cséplési és egyéb mezőgazdasági munkálatoknál mindenütt bevált erőgép.

Komoly érdeklődők azonnali megrendelés esetén mielőbbi szállításra tarthatnak számot.

Részletes ismertetést kívánatra küldünk.

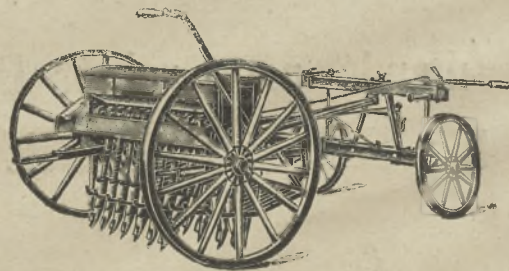
BÄCHER

egyetemes aczélekei és talajművelő eszközei,

MELICHAR

egyetemes sorvetőgépei

azonnali megrendelés esetén tavaszi szállításra még előjegyezhetők. — A nyersanyaghiány miatt gyáraink gyártási képessége is csökken, miért is a rendelmények idejében való átírását ajánljuk.

BÄCHER RUDOLF—MELICHAR FERENCZ

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND, BUDAPEST.**
BUDAPEST, VI. kerület, Teréz-körút 26. szám. **BUDAPEST.**